ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4435 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21/4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1900 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸ. 1313 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4435

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր.
» »	վեցամսեայ	70	»
» »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

ՎԵՀ. ՄՈՒԶԱՖՖԵՐԷՏՏԻՆ ՇԱՀԸ

Մեր այս օրուան թերթին ճակատը կը տեսնուի Պարսից Վեհ. Մուզաֆֆէրէտտին Շահին լուսանկարը որ արդարեւ իր արժանի տեղը ունի ընդհանուր օսմանեան մամլոյ մէջ, երբ հիւր մեր Օգոստափառ Ինքնակալին և երբ Վեհապետ Արեւելեան ազգաբանութեան մը որ գրեթէ 4000 տարիներու հնութիւն մըն է:

Պարսից Շահին երբ վեհապետ հնաւանդ և պատմական երկրի մը Եւրոպա և Պոլիս այցելելը ինք իր մէջ այնպիսի աւագ նշանակութիւն մը ունի, որ մարդ կարծես վեր ի վայր շրջուած կը տեսնէ բոլոր այն ընկերաբանական դրութիւնները և վարդապետութիւնները որոնց համեմատ ընկերութիւններն ալ, անհատին պէս, ծնունդի, բարգաւաճման և ծերութեան անդրդուելի օրէնքին ենթարկուած են:

Այն վաղեմի Պարսկաստանը որուն ժամանակակից ազգերը, ինչպէս Փարաւոնեան, Բաբելոնեան, Ասորեստանեան, Մակեդոնական, Հռոմէական կայսրութիւնք, ոչ միայն իբր քաղաքական ազգեր այլ նաեւ իբր որոշ տոհմ գոյութիւն չունին այլեւս աշխարհիս վրայ, իր դարաւոր վեհապետներու յաջորդը կը տեսնէ այսօր Եւրոպիոյ շրջանը ընելով երթալ իր յարգանքը մատուցանել նաև, իբր Իսլամ Վեհապետ, իսլամական Խալիֆին, մեր Օգոստափառ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Կայսեր:

Ասկէ մեծ ապացոյց կարելի՞ է երեւակայել պարսիկ տոհմին տոկունութեան և իրանեան պետութեան բանաւոր կազմակերպութեան: Զի ինչպէս որ առողջապահիկ օրէնքներուն չմեղանչող անհատը ժամանակէն առաջ իր առողջութիւնը կորսնցնելու և վերջ ի վերջոյ մահանալու վտանգէն զերծ կը մնայ, 4000 տարիէ ի վեր՝ հակառակ քաղաքական հիմնական փոփոխութեանց՝ անփոփոխ և հաստատուն մնացող կայսրութիւն մը կրնայ իրաւամբ պարծիլ երբ հլու հպատակ այն օրէնքներուն որոնց համերաշխ տիրապետութիւնը ազգաբանութեան մը տեւականութիւնը կ'ապահովէ:

Ուստի երբ հաւատարիմ հպատակ օսմանեան վեհապանծ Գահուն, Արեւելք ալ իր յարգանաց բաժինը կը մատուցանէ Օգոստափառ Սուլթանին հիւր Վեհ. Մուզաֆֆէրէտտին Շահին, որուն արդարասէր հովանւոյն ներքեւ ալ բազմաթիւ տոհմակիցներ, ինչպէս ի Թուրքիա, կ'ապրին ու կը սատարեն երկու դրացի, բարեկամ և կրօնակից պետութեանց առեւտրական բարգաւաճման:

ՎԵՀ. ՄՈՒԶԱՖՖԵՐԷՏՏԻՆ ՇԱՀԸ

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Եթէ երբեք գիտցած ըլլայիք թէ խմբագրատուն մը ի՛նչ յօդուածներ կ'ընդունի, այն ատեն պիտի հասկնայիք թէ «գրելու մարմաջ» բռնած տրամադրութիւնը մարդս ուր կը տանի: Ընդհանրապէս սա գաղափարը ունիք թէ խմբագիր մը ձեռքը հասած գրուածքը կը յանձնէ հրատարակութեան, պարզ սրբագրութեան մը բովէն միայն անցընելով,—ինչպէս սովորութիւն եղած է ըսել: Բայց յաճախ, գրեթէ միշտ, աշխարհի ամէնէն դժուար գործերէն մէկն է այդ պարզ սրբագրութիւնը, որ ինքնին անհրաժեշտ բան մըն է արդէն. երեւակայեցէք մեհենագրոշմները մոռցնել տալու աստիճան անընթեռնելի գիրեր, լեզու մը՝ որուն քով չինարէնը պարզ տղու խաղալիք է, երկու տողի մէջ ամփոփուելիք լուրեր,—զոր օրինակ ցորենին գինը վրայ գրաւ,—որոնք երեք կամ չորս էջի մէջ ընդլայնուած են, անհամար նախադասութիւններ՝ զորս նոյն իսկ սարդի թել մըն ալ չի կապեր, և ան ատեն կրնաք հասկնալ թէ ինքնին որչա՛փ դիւրին կամ դժուար է այդ սրբագրութիւնը: Բայց խմբագիր մը,—որովհետեւ իր գործն է արդէն—ընաւ դժգոհութիւն չի յայտներ այդ յօդուածներուն համար. իր աչքին, սոսկալները ո՛չ թէ անոնք են որ կրնան կարգի բերուիլ, հապա անոնք՝ զորս հրատարակել անկարելի է, և որոնց ընթերցումը ժամանակ վատնել կու տայ յաճախ անանկ առիթներու մէջ՝ ուր մարդ չի կրնար նոյն իսկ գրպանէն թաշկինակ մը հանելու չափ տրամադիր ըլլալ: Եւ խմբագրութեան մը աւելի շատ այս յօդուածներն են որ կը հասնին՝ քան առջինները:

Օրինակի համար ամէն աշուն իրեն հետ կը բերէ շաբաթական առնուազն չորս յօդուած տերեւաթափի վրայ, գըրուած լալկան ոճով մը ու խճողուած «տժգոյն», «դալկահար», «հիւծախտաւոր», «գունատ» և դեռ ասոնց նման հարիւր տեսակ բառերով: Միեւնոյնը նաև գարնանամուտին, ամէնքն ալ նման իրարու, մեխակի, վարդի, սոխակի և պլպուլի կատարեալ խառնուրդներ: Ընդհանրապէս խեղճ խմբագիրը կը խաբուի անոնց վերնագիրներէն՝ որոնք շատ քիչ անգամ բուն իսկ յօդուածին նիւթին յարմարցուած կ'ըլլան: Տերեւաթափի վրայ գըրուած յօդուած մը յաճախ «վարժարանաց վիճակը» խորագրով կը ստացուի և շատ հեղ գարնան չեմ գիտեր ո՛ր գերահրաշ առտուն պատկերացնող գրութեան մը վրայ կարդացուած վերնագիրը կ'ըլլայ «տեղային լուրեր»: Ու խեղճ խմբագիրը,—գրեթէ միշտ նեղուած նիւթի պակսութենէն,—կը պարտաւորուի կարդալ մինչեւ վերջը, ուր հասածին պէս սատանին կը ղրկէ գրողն ալ, նիւթն ալ և... խաբուելով կարդացողն ալ, այսինքն ինքզինքը:

Գրողներու, կամ աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել՝ կռողներու այդ սերունդը դաւաճէն կը զգացնէ իր գոյութիւնը, և ունի որոշ եղանակ մը ուր իր գրելու սըրամադրութիւնները աներեւակայելի համեմատութեանց կը հասնին: Այդ եղանակը անշուշտ կը գուշակէք, ձմեռն է, երբ երկար գիշերներով. առաջին ձիւնաբեր հովերուն և ձիւնի փաթիլներուն հետ օրը օրին կը հասնին ահագին ծրարներով, աննպատակ, աննիւթ, անջիղ գրուածքներ, որոնք մեր մէջ գրական սեռի մը երեւոյթը ստացած են, և որոնց հանդէպ խեղճ Ռուսահայերը «յապուշ կը կրճի՛ն»՝ սըրտերնին լեցուն «Հոսհո՛ս» մը թողնելով:

* * *

Եւ որովհետեւ գաղափար չէք կրնար ունենալ թէ ո՛ր աստիճան հրէշային գըրուածքներ կը հասնին խմբագրութեանց, կը փորձուիմ ձեզի ներկայացնել այդ կռողներու սերունդին ամէնէն նշանաւորներէն մէկը, որ կատարեալ հանճար մը կը դաւանի ինքզինքը, և հակառակ 66 (վաթսունվե՛ց) «փանաքի» գործերու հեղինակը ըլլալուն, «տակաւին գրականութեան փշալից ուղիին սկիզբը կը գտնուիմ», կը պոռայ: Աւելորդ է ըսել որ անունը չպիտի յայտնեմ, այլ պիտի բաւականանամ հոս պատմութիւնը ընելով իր սկզբնաւորութեան, պատմութիւն մը, զոր ինքն իսկ ղրկած է գրուածքի մը հետ:—«Երբ վարժապետական պաշտօնով .... քաղաքը կը գտնուէի, դիպուածն Աստուած այնպէս ուզեց որ ըլլեմ Նոր հրատարակուած հայերէն գիրքերու ցանկը որոնեմ և հայ մտաւորական զարգացումին մակարդակը չափեմ ամավերջի առիթով:» —Այդ մակարդակը կը չափէ ալ,— չեմ գիտեր մէթրոյով թէ արշինով, բայց վերջապէս կը չափէ,— ու կը յաջողի գտնել Ներողամիտ խմբագիր մըն ալ,—միշտ անոնք են արդէն քաջալերողները,—որ կը հրատարակէ գրածը: Վեց ամիս վերջը, «Օդաւէտ շէնքի մը ծովահայեաց պատշգամին վրայ հոգեկան բանաստեղծութեան մասին» ճառած պահուն շնորհաւորութիւն մըն ալ կ'ընդունի և կ'ըլլայ գրող:—«Տխրութիւն մը պատեց զիս, կ'ըսէ, կ'ուզէի արտասուել: Անգամ մըն ալ կարդացի գրութիւնս: Տխրութեան արցունքով լեցած էին աչքերս. ստորագրութիւնս կարդալով չկրցայ զսպել յուզումս և ըսի.—Այս գրուածքը խրախոյս մը կ'ըլլայ ինծի ապերախտ կռուանի մը վրայ կենալով գրական անմահութեան փշո՛տ ճամբէն առաջ երթալու: Եւ յաջորդ օրերը բոլորովին տխուր էի: Հարցուցէ՛ք, միշտ բռնութեամբ ու չուզելով գրած եմ, Թախանձագին ստիպումներու տեղի տալով (ամէն մեղքիս վրայ):»— Աս է ահա իր սկզբնաւորութեան պատմութիւնը որուն բան մը աւելցնելու պէտք չկայ կարծեմ: Միայն, ցուցնելու համար թէ գաւառներու կրթութեան գործը տեղ տեղ ի՛նչպէս ըմբռնուած է, սա պզտիկ յայտնութիւնը ընեմ որ այդ գերահանճար ուղեղը ուսուցիչ է գաւառական վարժարանի մը մէջ, տնօրէն մը, եթէ չեմ սխալիր...:

Ու քանի որ մարդը կը ճանչնանք հիմա, պզտիկ ճամբորդութիւն մը ընենք միասին իր 66 երկերէն մէկուն մէջ՝ որուն վրայ հետեւեալ վերնագիրները կը գտնուին.— «Յուզումներ:—Գրական Նախափորձեր:—Նոր երկիր մը:—Անցքը (որ կ'երեւայ թէ յառաջաբանը պիտի ըլլայ:)» —Այս հրաշալի գրուածքին մէջ որ «Առ Բոյրանոյշ ծաղիկն Զ...եան բուրաստանին, Օրիորդ Ո... Կ. Պոլիս» ձօնը կը կրէ, հեղինակը երեւակայական ճամբորդութիւն մը կ'ընէ այն տեսակ երկրի մը մէջ, որ պարզ մահկանացուներէն աւելի Ս. Փրկչի պատսպարեալներուն ծանօթ պէտք է ըլլայ: Ու տեսէք ինչպէս կը նկարագրէ այդ երկիրը.—

«Նոր երկիր մը այցելեցի, զարմանալի՜ շատ, նո՛ր երկիր: Եւ ուզելով աշխարհագրել պտտեցայ գետ այր արբուն. իր սահմանն է արեւելքէն ծով, կապուտակ, ոլորտակիր, արեւմուտքէն ծով, հիւսիսէն ծով, հարաւէն ծով, ծծմուն: Վաթսունի մօտ բնակ ունի, շատ հիւրասէր և բարեկիրթ, ունի մէկ լեռ, մէկ ալ բլուր, բլրակ ծառերով հաստաբուն, ձորեր, դաշտակ, պով, հովասուն, ցած և բարձրիկ, վայր սիրակիր, ցնցում կ'ըլլայ երկրաշարժի, անդ կը կոչեն զՏէրն Գերաբուն:»—

Այս նկարագրութենէն ետքը հետեւեալ հոգեկան կացութիւնը կը պարզէ վերոյիշեալ Զ...եան բուրաստանին բոյրանոյշ ծաղկին՝ Օրիորդ Ո...ի.—

«Զարմանալի նոր էակներու հանդէպ, զարմանալի կերպով կը կերպաւորի կոր իմ զարմանալի ճաշակս: Անուշ ճառագայթ մը կայ հոգիիս մէջ. հոս է Աստուած: Եւ արեւին նախընծայ ճառագայթը Անոր անուշ ժպիտն է: Օդին դաշն տաքութեան հանդէպ, տաք բարեկամներու տաքուկ զգուանքները տաք տաք քեզի պիտի ղրկեմ (երկաթուղիով թերեւս). հոգեբերկրանքը ընդհանուր է: Առաւօտիս պէս ջինջ հոգիիս համբոյրները կը ղրկեմ քեզի»:

Յետոյ կը նկարագրէ այն ընդունելութիւնը զոր այդ «զարմանալի երկրին զարմանալի բնակիչները ըրեր են իր զարմանալի ճաշակին»: Ահաւասիկ նկարագրութիւնը... ոչ նուազ զարմանալի.—

«Քիչ առաջ դաշնակը կը լսէինք կոր, երբ յանկարծ մին անոնցմէ որոնք ընկերական կեանքին մէջ սըրտովին բարեկամներ կը կոչուին, քերթութեան խանդէն յափշտակուած դէմքս (վա՜յ սատանայ) մատնանիշ ըրաւ բարձրաձայն (կ'երեւայ թէ «սրտովին բարեկամ»ին մատը կը խօսի եղեր): Ծիծաղն ու ծափ ընդհանուր, կեցցէներն են համակ հուր: «Ես սիրահար եմ, ըսի, ոչ թէ այն թաթիկներուն՝ որոնց կապուտ երակները և վարդագոյն եղունգները ձեզի բաներ մը կ'ընեն (ի՞նչ արդեօք), այլ արդարեւ սիրահար եմ այս դաշնակութեան որ երած է սիրտս և հիմակ երեւակայութեանս տարօրինակ չէմերը կը դիւթէ կոր (ահաւասիկ գիւտ մը որ անշուշտ ահագին ազմուկ պիտի հանէ բանաստեղծական աշխարհին մէջ):» Օրիորդ մը ինծի իրաւունք կուտայ, միեւնոյն ատեն առաջարկելով որ իր մօզերուն համար ափ մը յոյզով (չէ՛ տոպրակ մը) լի քերթուած մը գրեմ: Ի՜նչ Նոր հրապոյր Նոր երկրի այս Նոր եանքին սիրոյ: Գրիչները խորհրդաւոր իմի կը շփուին (ինքնաշարժ տեսակէն ըլլալնուն), գրիչները գրիչիս աչքը կը բանան (!!!??), գրիչները դժ կուտան գրչիս...: Զիս մանուշակի կը նմանցընեն: Քահ քահ կը խնդանք, ամէնքն ալ քահ քահ կը խնդան: Եւ ահա այս է մեր կեանքը ասանկ ափիլկեան օր մը (ինչո՛ւ չէ):»—

Հեղինակութեան մնացեալ մասը նուիրուած է այդ Նոր Երկրին բնակիչներուն, որոնց վայրենական կենսագրութիւնը կ'ընէ աւելի կամ նուազ տարօրինակ տողերով: Ապահովաբար պիտի ուզէիք ճանչնալ այդ երկրին բնակիչները. այդ պատճառաւ հոս կ'արձանագրեմ անոնց անունը, խորհրդակցութեան իրաւունքը ձեզի թողլով.—1. Լա Մարկրավ Զուէնձհօլձէնսխէռ: 2. Լա Մարէշալ տ'Արկէրմուխքէխլէրման: 3. Մատամ Կլա Կլուբ Սարդանաբալէլլա: 4. Լը Գաբիթէն տը Ջօնձինխլարառւէ: 5. Ժօզէ Մարիա Կրա Կրութ Թանպանէլլա: 6. Հօնձինկլախթտէրման: 7. Լը Մարգի տ'Սբոգօփօքերգօգախտուէս: 8. Լը Պառոն տը Սարդանաբալ: 9. Լը Վիգօնթ տ'Ակկիաբօգօփթաթօխտուէս: 10. Լը Տիւք տ'էնպլըշէնպոավըքի:—Եւ իբր նմոյշ հետեւեալ կենսագրականը որ ամէնէն վերջին անուան կը պատկանի.—

«Երիտասարդ մը առոյգ, աշխոյժ, դերուկ, միջահասակ, շնորհաձեւ, վիզին շնորհալի շարժումները կրկնելով, միշտ ոտքի վրայ (քնացած ատենն ալ ալ անշուշտ), երգելով աղօթող, աղօթելով երգող, երգող բարեպաշտ մը, չքնաղ ձգտումներով ոգեւորուած: Ծաղիկները որ անոր հոգիին վրան կը բուսնին (բանջարները որ այսպէս առատ կը հասնին), սրբութիւն կը բուրեն, ինչպէս որ իր սիրոյ անդրանիկ ծաղիկը, Օռօռ, մարմնացած ցնծութիւնն է, որպէս չքնաղիկն Անթուանէթ իր մանկական տիքին (տարեքին ըսել կ'ուզէ) անգիտակցութեան մէջ իսկ, ժպիտներու ընդմէջէն արցունք կը թափէ»:

Ձեռագիրը կը վերջանայ հետեւեալ նշանաւոր յայտնութիւններով.—

«Անհունութիւնը հարցուց. Սըրբութիւնը պատասխանեց. Սէրը խաչաձեւեց իր բազուկները (և կամ ծալլեց իր ոտքերը): Երէ իր գլխիկը անթառամներով արտախուրեց:

«Նոր Երկիրը ցնծած էր Նոր բնակիչներուն հանդէպ. Մարկրավ ծաղիկներ դրաւ կոկոն-ծաղիկներուն վրան. ամբողջ գիշերներ իմ լուսինս է Ակլաէի մէջ, Տիկինն Էօժէնի (և արեւս ալ Տիկինն Նոյեմի՝ գոնէ յանգաւոր ըլլալու համար): Սէրս թող գօտին ըլլայ ծիրանի, իր գոյներովը (և բոյրերովն ալ) աչքերնիդ պարարելու համար: Նոր Երկի՜ն Նոր հրեշտակները եղաք դուք, Նորէն բաբախեցէք քնարեկիս վրան ձեր հաւուն սէրը: Ահ, մի՛ անցնիք, անուշ ժամեր, ու դո՛ւք, կինե՛ր (օրիորդնե՛ր ու ծերունիներ, այր և կանայք, մանչք և օրիորդք, ծերք և երիտասարդք) մի՛ երթաք քնանալու. Հոգիիս կառքին մէջ ամազոններ եղաք դուք:

«Հոս կը վերջանայ Նոր Երկիր մը».—

* * *

Շիտակը ըսելու համար, այս ամէնէն ետքը կը վարանիմ ո՛ւ և է պայմանագրական խորհրդածութեամբ խաթարել այն բովանդակ զուարճացուցիչ տպաւորութիւնը՝ զոր այդ հրաշապատում հատուածները կրնան թողած ըլլալ ձեր վրայ: Կը խոստանամ միայն շաբաթ օրուան Արեւելքով Նոր ճամբորդութիւն մըն ալ ընել վերոյիշեալ հանճարին 66 երկասիրութիւններէն ուրիշ մէկ քանիներուն մէջ, որոնք շատ աւելի հրաշալի հանգամանք մը ունին կարծեմ:

Գաղափարը սիրուն է, անանկ չէ՞, նոյն իսկ սիրունէն աւելի...

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԻՆԿԱԾՆԵՐ

Ա.

ԵՐԳԻՉ ԱՂՋԻԿԸ

Գազինոյի նմանող, բացօթեայ, ընդարձակ կապելայի մը կեդրոնը, սիրուն շատրուանի մը գլուխիկը շարուած, փայլուն պղպջակներով կաթկթող ջուրին միօրինակ ճռճռին հետ, երբ նուագածու կանչուած խումբ մը մարդիկ, երգի կտորներ կ'եղանակեն նուագներով: Ու հոն ժողուած ամբոխը, ապուշ զմայլանքով, ականջ կու տայ եղանակներուն, գերերկրային վերացումներու մատնուածի պէս: Բայց ականջ կու տա՞յ ան՝ եղանակներուն: Ո՞վ է ըսեր որ:

Նուագողներուն մէջ, քիչ մը ետօք, բարձրիկէկ բեմի մը վրայ ելած, ցցուն ցուցադրութեան մը մէջ, մանկամարդ, սիրունիկէկ աղջիկ մը, ձեռքի դափին ձայնով, կ'ընկերակցի նուագողներուն, իր աղու ձայնին լալկան ելեւէջները խառնելով երգուած եղանակներուն, որոնց ամբոխը ապուշ զմայլանքով ինչո՞ւ ականջ տայ, երբ երգիչ աղջիկը, իր հրապոյրներուն չքնաղ ցուցադրութիւնով, կը շլացնէ անոր աչքը տարօրէն:

Ու աղջիկը, բերնի դեռհիկ ծամածռութիւններով, գերագոյն ճիգ մը տուած իր մատղաշ կուրծքին, կ'երգէ. կ'երգէ՜ ամբոխին:

Հոս հոն, խղանեկ, աղտոտ սեղաններուն շուրջը, ցաւագար մարդիկ շարուած, իրենց զեղխութիւնով մաշած, փտած մարմինը ջեռուցիչ հեղուկներով հրահրելու ջանքով, ոգելիցներու լճակներ կը փոխադրեն դէպ ի որովայն, որ իր կաշխացած, փայտացած մաշկով, բոբակաթթուին անգամ հակազդելու յամառութիւն ցոյց կու տայ անոնց քով:

Եւ ալքոլին տաք շոգիով փչուած անզգայ գլուխներ, թմրած ուղեղի յիմարական զգայազրկութեամբ, աչքերով ամբողջ նայուածք կտրած, կ'ուզեն ուտել, լափել իրենց շլմորուն նայուածքներով բոլոր արժումներն ու պչրանքները այդ ինկած հէ՛գ աղջկան, որ հաճո՞յք կը զգայ պիտի ըսէք իրեն եղած նայուածքի այդքան աղտոտ քծինքներէն, որոնք աշխարհի ամէնէն գարշ, ամէնէն մգլոտ մարդոցմէ կու գան: Եւ անօթիօրէն բազմացուածին վայելման կոյր հաճոյքը՝ որ երգող աղջկան մը տեսքը կ'առթէ այդ աշխարհային բոլոր վայելքներէ զրկուած չտես մարդոց, սիրով կը բերէ բաժնել ամէն օր իրենց փանաքի

—)(5)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Մէկդի թողունք ուրեմն բացառիկ երեւոյթներու բոլոր դասակարգերը. Ապողոնները, բարձր ազնուապետականները որոնք լուրջ եկամուտ մը ունին, ու յետոյ միլիոնատէրներու զաւակները, ասոնք յաջողութեան ետեւէն վազելու պէտք չունին, յաջողութիւնը իրենց ետեւէն կը վազէ: Իմ յաջողութեան դըպրոցս սահմանուած է միայն աղքատ ծնած ժողովուրդին որ ոչ տիտղոս ունի, ոչ եկամուտ: Արդ, միջակները շատ աւելի լաւ բաղդաւորութեամբ պիտի ձեռնարկէին գոյութեան պայքարին, եթէ սիստեմաթիքօրէն սովրեցնէին իրենց երեւցնել ու կարգի դնել ինքզինքնին իրականութեան խառնափնդորումին մէջ:

Եթէ յաջողութեան դպրոցը գոյութիւն ունենար, այդ դպրոցին տնօրէնը պէտք էր որ սա պզտիկ ճառով բացէ ի բաց սրէր գիտակցութիւնը այն ամէն հօր որ պիտի ուզէր իրեն յանձնել իր զաւակը. «Սիրելի պարո՛ն, ամէնէն առաջ յստակօրէն գիտցէ՛ք ինչ որ կ'ուզէք: Եթէ ձեր զաւակը կոչուած է անցընելու իր կեանքը խոշոր աշխարհի մը մէջ, ուր արժանիքը միայն դափններ կը ստանայ, ուր համեստ առաքինութիւնը հազուագիւտ է ու վարձատրուած իր անկիւնին մէջ, ուր անմտութիւնը, սնափառութիւնը, չարութիւնը անծանօթ են, և ուր բարին ու գեղեցիկը կը տիրեն բոլոր զօրութեամբ. կամ եթէ կը հաւատաք որ ձեր զաւակը իր անձին յարգանքը ժողովուրդին ծափահարումներէն վեր պիտի դասէ, միայն իր խիղճը պիտի մտիկ ընէ և երբեք հասարակութեան կարծիքը, պիտի գոհանայ իր պարտականութիւնը ընելէն ու ներքնապէս, իր անձին դատաւորէն միայն գովուած ըլլալէն,— այն ատեն քովս բան մըն ալ պէտք չունի փնտռելու: Այն ատեն աւելի լաւ կ'ընէք ղրկել զայն չեմ գիտեր ո՛ր դպրոց մը ու իր նախասիրութեանը համեմատ դաստիարակել զայն: Այն ատեն, թո՛ղ հին ու արդի բանաստեղծները կարդայ, թո՛ղ գիտութիւններու հետ խաղայ: Բայց եթէ կ'ուզէք որ ձեր զաւակը անանկ մարդ մը ըլլայ որ յարգանօք բարեւեն զինքը, որ շռայլօրէն ճամբորդէ ու առաջնակարգ պանդոկները իջեւանի, եթէ կ'ուզէք որ ստակ ու ազդեցութիւն ունենայ այն ատեն ինծի թողուցէ՛ք ձեր զաւակը: Ձեզի չեմ վստահեցներ որ ան օր մը Պղուտարքոսին տեղը պիտի անցնի, ինչ որ կը վստահեցնեմ սա է թէ օր մը հարուստ և հռչակաւոր պիտի գտնէ զինքը:»

Յաջողութեան դպրոցը բնականաբար պիտի ունենար նոյնպէս ամէն բան որ ունի վերացական գիտութեան դպրոցը, զանազան բաժանումներ, ստորին ու բարձր: Ինչպէս որ ամէն աշակերտ չի ցանկար համալսարանին մտաւորական, կրթութիւն նոյնպէս նաև ամէն փառասէր չի յաւակնիր ըլլալ պաշտօնատար կամ միլիոնատէր: Շատեր կը գոհանան աւելի համեստ նպատակի մը ձեռնարկելէ ու հետեւաբար միայն տարրական ուսուցումի մը պէտք ունին: Նախակրթարանի, երկրորդական ու բարձրագոյն վարժարանի բաժանում մը ուրեմն արդարացի ու կարեւոր պիտի ըլլար: Նախակրթարանը անոնց համար պիտի ըլլար, որոնք սովորական կոչումներու կը յանձնեն ինքզինքնին, ինչպէս արհեստներու, վաճառականութեան, են: Պէտք էր իրենց սորվեցնել միակ սկզբունք մը, այն սկզբունքը զոր հասարակութեան իմաստութիւնը գտած է երկար ատենէ ի վեր, գիտնալ թէ «պարկեշտութիւնը ամէնէն յարմար քաղաքականութիւնն է»: Ասիկա նուազ նենգաւոր կ'երեւայ, բայց ուրիշ բան մը չկայ ընելու, իրաց վիճակը կը պահանջէ որ խոնարհ պաշտօններու մէջ միայն աշխատութեամբ ու խիղճով կարենային մարդիկ աւելի լաւ յանձնարարուիլ: Կօշկակարը որ աղէկ մուճակներ կը շինէ, Նպարավաճառը որ շաքար անունին տակ իրապէս շաքար կը ծախէ և ոչ թէ աւազ, աշխարհի մէջ իրենց պզտիկ համեստ ճամբան պիտի ընեն ու երջանիկ պիտի ըլլան, եթէ փոխանակ ուզելու աւելի բարձրը ելլել, գոհանան իրենց յաճախորդներուն բարեսրտութենէն, ու իրենց ճաշին ատեն ալ պնակ մը բանջարեղէնով խառն միսէն:

Հասարակութեան սա իմաստութիւնը ճշմարիտ է որ խարդախութիւն ընելը անհրաժեշտ է արհեստին մէջ. բայց աղէկ մը մտածելով, հարկ կ'ըլլայ զգուշանալ դիտելու այդ եղանակին դէմ: Ասիկա շատ ստորին պայմաններու մէջ կ'ըլլայ: Նոյնինքն պարզամիտը անմիջապէս կը թափանցէ ստախօսութիւնները, կատակները, մեծաբանութիւնները ու կասկածոտ կ'ըլլայ: Այդ ասպարէզներուն մէջ յաջողութիւնը ճշմարտապէս կարողութեան գինն է, որովհետեւ ամէն մարդ կը տեսնէ թէ թիկնոց մը շատ նեղ է կամ շատ լայն. բթամիտ մէկը անգամ կարող է դիտելու թէ անկողնին փայտէ մասը ընդդիմահար չէ, անհանգիստ չըներ ու միայն սաքսոնական ընկերութեան մէկ քանի դասակարգերու մէջ է որ խանութին հետ խառնուած եղերը ոչ մէկէ մը յայտնի կ'ըլլայ:

(Շարունակելի)

աւուրչէքին մէկ մասը, զոր գոհունակ սրտո՛վ կը դնեն ափը կապելային տիրոջ, որ չողոքորթ ժպիտ մըն ալ կը թացնէ անոնց, որմէ գերազանցապէս կ'ախորժին և կը փքանան մարդուկները, անոր մէջ գտնելով լիառատ փառաբանումը իրենց անամօթ Եսին։

Եւ երգիչ աղջիկը, իր գինով, ցոփ ընկերներուն քովը ի վեր, անոնց բերնէն կախուածի պէս, կանացի սուր ձայնին թրթռուն գեղգեղանքներ տալու յայտնի ջանքով, կ'երգէ նուագածուներու խոլ եղանակին, մատներու թափթփած ապտակներ տալով խուլ դափին, որ սոսացած անկանոն, անփոյթ հարուածներուն տակ, աններդաշնակ հնդիւն մը միայն կ'արձագանգէ իր պիրկօրէն լարուած մաշկէն, փայտէ շրջանակին մէջի ծնծղաքիկներուն չիլ ազդումին հետ միայն լսելի։ Բայց ամբոխը, յափշտակուած աղջըկան անուշ ու քիչ մը սրտաշօտոր ձայնէն, պագշոտ զմայլանքի քիմաբական, ցաւագար ապշութիւն մը կը պատցնէ անոր մերկ պարանոցին և հօլանի բազուկներուն վրայ, որոնք իրենց հազարներէ սրբապղծուած աղտոտութեամբը խսկ՝ անոնց բերնին չողիքները կը հոսեցընեն. և ա՛ն՝ իրե՛ն համար հոն յաճախող բազմութեան մը տափոտ նայուածքներուն տարափին տակ, վիճակին դառնութեանը անգիտակից համակերպութեամբ, քանի մը կտոր արծաթի համար, կոկորդին մաշկերը պատռելով, կ'երգէ, կը գոռայ և կը ցնցէ դափը ձեռքին մէջ. ու չես գիտեր իր անպատիւ կեանքին համար հոգեկան խայթ մը կ'ունենա՞յ թէ ոչ, բայց չոր մատները, մեղկօրէն, օդին մէջ երթալ գալով անընդհատ, իրենց թոյլ համբոյրները կու տան խուլ գործիքին. ու ինք, իր ցեխոտուած կնոջ գետնաքարշ վիճակէն՝ — օ՜հ, լկտութեան ի՜նչ ծայրագոյն բեւեռներ՝ — չի կարմրիր, չի՛ խպնիր, հապա՛, այդ ցածոգի վարնոցութիւններէն ախորժողի հեգնող ու գաղտնի ժպիտով, երեսին կաշին պատռած սրիկայ լակոտի մը անամօթութեամբ, ամենաաղտոտ մարդոց հոգմէ իրեն ուղղուած սիրատարփ աչքերուն... կը խնդա՜յ...

Ինկա՛ծ մը։ ՆՆՈՎ.Բ

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պէրլինէն կը գրեն Տեպաի.

«Քէօլնիշէ-Զայթունկ կէս-պաշտօնական զեկոյցով մը հաստատեց Ժուռնալ տէ Տեպաի այն լուրը որուն համաձայն բոլոր տէրութիւնները, բաց ի Մ. Նահանգներէն, սկզբամբ ընդունած են ֆոն Պիւլով կոմսին առաջարկութիւնը, այսինքն Գերմանիոյ ծանուցագրին հիմնական եզրակացութիւնները։ Ասկէ առաջ գրեցի ձեզ թէ գերման կառավարութիւնը բնաւ չի պահանջեր խնամակալուհին պատասխանատու ճանչնալ և Թուան իշխանը պատժել։ Ատոր համոզուելու համար բաւական է անգամ մըն ալ կարդալ Գերմանիոյ ծանուցագիրը։ Այդ ծանուցագիրը կը պահանջէ որ շահակից Տէրութեանց ներկայացուցիչները ցոյց տան յանցաւորները, լռելեայն մերժելով չինական իշխանութեանց կողմէ ո և է քննութիւն, որոնք 1860 ին պէս պիտի գլխատեն խեղճ ենթապաշտներ մանտարինի հագուստ հագած։ Աւասիկ տարբերութիւնը եւրոպական տէրութեանց և Ճաբոնի տեսութիւններուն որոնք կ'ուզեն Չին բնակող օտարականներու ապահովութիւնը ձեռք բերել, և Մ. Նահանգաց որոնք այս միջոցիս ընտրական և Փիլիպպեանց քաղաքականութեամբը միայն կը զբաղին, ուր նոր ձախողուած մը կրնայ շատ վնասել Պ. Մաք Քինլիի։ Ամերիկեան կառավարութիւնը, սակայն, շուտով պիտի տեսնէ թէ անել ճամբու մէջ կը գտնուի։ Թուան իշխանին պետական Խորհուրդին նախագահ անուանումը պէտք է աչքերը բանայ պետական այն անձնաւորութեանց, որոնք դեռ կրնան հաւատալ Չինացիներուն անկեղծութեանը. ասոնք անմիջապէս Թաքուի, Թիէն-Զինի ու Բէքինի վրէժը պիտի լուծեն, եթէ շահակից Տէրութիւնները լինան Չինացիներուն կողմէ լարուած թակարդին մէջ, այն Չինացիներուն որոնց դիմակը արդէն վար առնուեցաւ՝ Թուան իշխանին անուանումովը։»

Տեպա ալ իր կողմէ կ'ըսէ.— «Ստուգուած է որ Մ. Նահանգները խոտոր ճամբու մը կը հետեւին։ Մ. Մաք Քինլի կ'երեւայ թէ Չինու հետ կարգադրութիւն մը կ'երազէ, Մ. Նահանգաց միջնորդութիւն մը որ զինք լաւ դիրքի մը մէջ դնէ ամերիկեան ընտրողներուն առջեւ։ Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Չէֆի զօրավարը անպաշտօն կերպով կը տեսակցի Լի-Հունկ-Զանկի հետ։ Նաև սկսած է Բէքինէն ետ քաշել ամերիկեան զինուորները՝ Փիլիպպեանները գրկելու համար։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ հրատարակել կու տայ թէ պէտք եղած ազդուութեամբ ձեռք պիտի առնէ չինական բանակցութիւնները և թէ հաւանօրէն իր առաջին գործը պիտի ըլլայ որոշել խաղաղութեան յանձնաժողով մը որ Բէքին պիտի երթայ։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը կ'ուզէ հետեւիլ իր մասնաւոր ընթացքին, եթէ չյաջողի վարել Տէրութեանց ներդաշնակութիւնը։ Այդ միջոցին Չինու կառավարութիւնը հետզհետէ համարձակութիւն կ'առնէ ու կը վերստանայ իր լրբութիւնը՝ տեսնելով օտար սատանաներուն յայտնի վրդովումը։»

—Վիէննայէն կը գրեն.— Այս տեղի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ շատ յոռետես են Չինու տագնապին նկատմամբ։ Ամիս մը առաջ ընդհանուր կարծիքը այն էր թէ խնդիրը խաղաղութեամբ պիտի կարգադրուի։ Այն ատեն, երբ Բէքինի օտար դեսպանատուները ազատուեցան, կը կարծուէր թէ խնդրին ամէնէն ծանր կէտը լուծուած է և թէ Վալտէրսէ Մարէշալը Չին համնելէն ետքը ընելիք շատ գործ մը պիտի չունենայ։ Կարգ մը անձնաւորութիւններ, որոնք տեղեակ են Ծայրագոյն Արեւելքի տագնապին եւ խնդրոյն սկիզբէն ի վեր ուշադրութեամբ անոր կը հետեւին, կրցած էին հասկնալ թէ Տէրութիւնները ամէն կէտի մէջ համաձայն չեն։ Այսօր դժբաղդաբար այդ պարագան հաստատուեցաւ։ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան կէս-պաշտօնական լրագիրը՝ Ֆրեմտենպլաթ՝ կ'ըսէ թէ օր օրի զգալի կ'ըլլայ Չինու դէմ պաշտօնապէս պատերազմ հրատարակելու պէտքը։ Վալտէրսէ կոմսը ճիշդ այն ատենին հասաւ երբ Չինու խնդիրը ծանրակշիռ հանգամանք մը կը ստանայ։ Սրդի կացութեան նայելով Վալտէրսէ մարէշալը կարծուածէն շատ աւելի կարեւոր ու դժուար գործ մը կատարելու պիտի ստիպուի։

Նոյն Ֆրայէ Բրէսէի մէջ կը կարդանք.

«Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց հետզհետէ անգոհացուցիչ լուրեր կը հրատարակէ՝ Չինու խնդրոյն առթիւ Տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւններուն արդի վիճակին վրայ։ Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց երէկուան իր թիւին մէջ կ'ըսէ թէ Լոնտոնի մէջ Գերմանիոյ ծանուցագիրը ընդունելու մասին նախապէս ցոյց տրուած հակումը, ինչ ինչ տեսութիւններով, նորէն հակառակ կողմը դառնալ սկսած է։ Բարիզէն ալ համանման տեղեկութիւններ կը հաղորդուին։ Ֆիկառօի մէկ խմբագրականէն կ'երեւայ թէ Բարիզի և գոնէ դիւանագիտական ակումբներուն մէկ մասին մէջ կարծեաց փոփոխութիւն մը առաջ եկած է Չինու խնդրոյն առթիւ Գերմանիոյ հետեւած քաղաքականութեան նկատմամբ։ Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց խօսելով Ֆիկառօի այդ յօդուածին վրայ կ'ըսէ.—«Գերմանիոյ վերջին ծանուցագրին առաջին անգամ գտած նպաստաւոր ընդունելութեան հակառակ, Ֆիկառօ մինչեւ մէկ աստիճան կը կասկածի Գերմանիոյ նպատակներէն։ Փրանսական թերթը նաև կ'ըսէ թէ դիւանագիտական բոլոր շրջանակներուն մէջ ալ միեւնոյն գաղափարը կը տիրէ. նաև թէ Չինու հետ կատարուելիք բանակցութեանց հիմերուն վրայ Տէրութեանց միջեւ կարծիքներ փոխանակուած միջոցին կարգ մը ծանր անհամաձայնութիւններ ծագած են։» Այդ առթիւ Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնցի պատասխանելով կրնանք ըսել թէ Ֆիկառօ փրանսական կառավարութիւնը չի ներկայացներ. ուստի կարելի չէ այդ լրագրին խօսքովը վճիռ արձակել թէ Փրանսական կառավարութիւնը փոխած է իր քաղաքականութիւնը։ Պէտք է խոստովանինք սակայն թէ այս երկկուն առնուած լուրերը կը խանգարեն այն լաւ տպաւորութիւնը որ առաջ եկած էր՝ Գերմանիոյ Ռուսիոյ և Փրանսայի համաձայն ընթանալու մասին եղած հրատարակութիւններէն։»

—Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ կ'ողբայ Մ. Նահանգաց արդի ընթացքին վրայ Չինու հանդէպ։ Կը յարէ որ ուրիշ տէրութիւններ ալ եթէ քաջալերեն Մ. Նահանգներուն այդ ընթացքը, ատիկա իրական հրաւէր մը պիտի ըլլայ Չինը կառավարողներուն, որպէսզի վերսկսին իրենց եղեռնական չահատակութիւններուն։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգները դիտողութիւն ըրեր են Թուան իշխանին պետական Խորհուրդին նախագահ անուանուելուն դէմ, յայտարարելով որ եթէ այդ դիտողութիւնները նկատողութեան չառնուին և իշխանը չհրաժարի վարել այդ պաշտօնը, Մ. Նահանգները բանակցութեան պիտի չմտնեն Չինու հետ։

— Վոլֆծայթունկ կ'ըսէ.—«Տէրութեանց միջեւ հակառակութիւնները որչափ ալ մեծ ըլլան, ամէնուն համար նողկալի բան մը պիտի ըլլայ անպատիժ թողուլ այդչափ հազարաւոր անմեղներու սպանութեան հեղինակները և թողուլ Չինացիներուն որ հակառակ իրենց զինուորական ստորին վիճակին, յաղթական հանդիսանան՝ քաղաքակիրթ Տէրութեանց հետ կատարուած ճակատամարտին մէջ։ Ատիկա, բառին բովանդակ նշանակութեամբ, կոծ մըն է քաղաքակրթութեան համար. խաղաղութեան մասին բոլոր գեղեցիկ պարբերութիւնները պիտի չկրնան կանգուն մնալ այն իրողութեան առջեւ թէ բարբարոսներու դէմ բիրտ ոյժ միայն անհրաժեշտ է և թէ ամէն բանէ առաջ պէտք է թող չտալ որ Բէքինի եղեռնական չահատակութիւնները կրկնուին։»

—Չինու հարաւային նահանգներուն կուսակալները՝ Լիու-Քուն-Եի, Եուան-Շի-Քայի և Զանկ-Զի-Թունկ, յիշատակագիր մը ուղղելով Չինու կայսեր, ծանր ամբաստանութիւններ ըրեր են Թուան իշխանին և Քանկ-Նի ու Թունկ-Ֆու-Սիանկ զօրավարներուն դէմ։

ՉԻՆԿ ԻՇԽԱՆԸ

Նիւ-Եորք, 28 սեպտ.— Բէքինէն սեպտ. 22 թուականով կը հեռագրեն թէ ամերիկեան դեսպանատունը Չինկ իշխանին անունը տեսեր է՝ Պօքսըրներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան մը երեք ցանկերուն վրայ։ Չինկ իշխանին բարեկամները կ'ըսեն թէ իշխանը բռնադատուեր է այդ հանգանակութեան մասնակցելու։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բարեյուսոյ Գլուխի Խորհրդարանին սեպտ. 24ի նիստին մէջ կարեւոր դէպքեր պատահեցան։ Աֆրիքանտէր երեսփոխան մը Պ. Սաուէր բանաձեւ մը ներկայացուց՝ առաջարկելով որ հարաւային Ափրիկէի երկու հանրապետութիւնները պատերազմէն ետքը իրենց անկախութիւնը պահեն՝ կարգ մը երաշխաւորութիւններու տակ։ Պ. Շրայնէր ալ այդ առթիւ խօսելով ըսաւ թէ ամէն բանէ առաջ ինք ալ իր բարեկամները խաղաղութեան կը փափաքին և թէ այդ խաղաղութիւնը այն ատեն միայն կրնայ հաստատուիլ, երբ հարաւային Ափրիկէի երկու Հանրապետութիւնները անձնատուր ըլլան։ Պ. Շրայնէր յարեց թէ ինք կողմնակից է՝ Անգլիոյ մէջ Պ. Քորթնիի առաջարկած դրութեան։ Այդ դրութեամբ երկու հանրապետութիւններուն ինքնօրինութիւն և անկախութիւն պիտի տրուի, բայց սպառազինութեան և արտաքին յարաբերութեանց համար պիտի ենթարկուին բրիտանական տէրութեան քոնթրոլին։ Թրանսվալ և Օռանժ ո և է իրաւունք պիտի չունենան պատերազմ հրատարակելու և օտար երկիրներու մէջ հիւպատոսական և դիւանագիտական գործակատարներ ունենալու։ Նախարարապետ Սըր Ճ. Կորտոն Սփրիկ խստիւ ընդդիմացաւ Պ. Սաուէրի և Պ. Շրայնէրի առաջարկութեանց։ Յայտարարեց թէ Անգլիա բնաւ պիտի չկրկնէ 1881ին գործուած սըխալը. մնաց որ կարելի չէ ապահով երաշխաւորութիւն մը ձեռք բերել այն տեսակ մարդերէ որոնք իրենց երկրէն կը հեռանան եկմտացոյցը միասին տանելով։ Սըր Ճ. Կորտոն Սփրիկ յարեց.—«Պ. Քրիւկէր երկրին ամէնէն մեծ դրամատէրն է և ոչ միայն դրամատէր մը այլ գող մըն է։» Ունկնդիրները տկար ծափահարութիւնով մը ընդունեցան նախարարապետին այդ խօսքերը։ Երկու երեսփոխաններուն առաջարկութիւնները մերժուեցան 39ի դէմ 41 ձայնով։

—Քէբթաունէն կը գրեն.—Անցեալ օր Հարիս ծովակալը դաշտային հանդէս մը տուաւ ի պատիւ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի։ Պարտէզին մէջ նշանառութեան տախտակներ դրած էր որոնք կը ներկայացնէին Քրիւկէր նախագահը և երկու աֆրիքանտէրներ։ Սըր Ա. Միլնէր շատ զբօսալի գըտաւ ծովակալին այդ գաղափարը և նշանառութեան մասնակցելով միշտ աշխատեցաւ Քրիւկէր նախագահին զարնելու։

—Մէյֆքինկի դիւցազնը՝ զօրավար Պատըն Բօուէլ, որ Թրանսվալ գտնուող սպաներուն ամէնէն ժողովրդականն է, այժմ Բարեյուս կը գտնուի արձակուրդով ուր հեծելանիւով պտոյտներ կը կատարէ։ Զօրավարը այդ տեսակ պտոյտի մը մէջ պառաւի մը զարնուելով, հեծելանիւէն վար ինկեր և ձեռքերէն ծանրապէս վիրաւորուեր է։

—Անգլիոյ գաղթային նախարարը լրագրական թղթակցի մը յայտարարեց թէ քանի որ Թրանսվալ և Օռանժ Անգլիոյ կցուած են, պէտք պիտի չմնայ յայտարարելու թէ խաղաղութիւն կնքուած է։

—Անգլիացիները վերջին շաբթուան գրեթէ երկու հազար հոգի կորսնցուցին Թրանսվալի մէջ։ Ընդհանուր կորուստներու թիւն է, պաշտօնական ցուցակի մը համաձայն, 41,972։ Այս հաշւոյն մէջ չեն հիւանդանոցներու մէջ դարմանուողները։

—Աֆրիքանտէրներու երեք ներկայացուցիչները՝ Պ.Պ. Վէթ, Տիւլէյս ու Տըրվօ այս միջոցիս Անգլիա կը գտնուին՝ Բարեյուսի Գլուխի իրենց հայրենակիցներէն 60,000 հոգիի կողմէ ստորագրուած աղերսագիր մը մատուցանելու համար, որով կը խնդրեն արդար կարգադրութիւն մը ընել Թրանսվալի խնդրոյն համար։ Այդ պատուիրակները յայտարարութիւն մը հրատարակած են, ուր կ'ըսեն թէ իրենց ուղեւորութեան նպատակն է ցոյց տալ Անգլիացիներուն թէ հարաւային-Ափրիկէի դժուարին խնդիրը լուծելու միակ միջոցն է մինչեւ մէկ աստիճան նորէն անկախութիւն տալ երկու հանրապետութիւններուն։ Ատիկա գաղափարն է աղերսագիրը ստորագրող 60,000 Աֆրիքանտէրներու և Բարեյուսոյ ժողովուրդին մեծ մասին։ Յայտնի է թէ, կը յարեն պատուիրակները, ատոնք Անգլիացիներէն աւելի կը ճանչնան կացութիւնը։ Այս վերջինները հիմա կրնան հասկնալ թէ ո՛րչափ դժբաղդութիւն յառաջ բերած է՝ հարաւային Ափրիկէի ժողովրդեան կարծիքը նկատողութեան չառնելու քաղաքականութիւնը։ Պատուիրակները իբրեւ անգլիական հպատակ կը խօսին և իրենց պարտք կը համարին Թագուհիին միւս հպատակներուն ճանչցնել հարաւային-Ափրիկէի ճշմարիտ կացութիւնը։ Պատուիրակները կը բողոքեն Բարեյուսոյ Հոլանտացիներուն վերագրուած այն ջիմարական գաղափարին դէմ թէ դաւադրութիւն մը կազմել կ'ուզեն բրիտանական իշխանութիւնը տապալելու համար։ Պատուիրակները կ'ըսեն թէ պատերազմը եթէ անհրաժեշտ էր Անգլիոյ պատւոյն համար, ուրեմն այդ պատւոյն պէտք է գոհացում տալ հիմա։ Եթէ ապագային համար երաշխաւորութիւն մը կ'ուզուի, պէտք է կազմել հարաւային-Ափրիկէի պետութեանց դաշնակցութիւն մը, որուն մէջ երկու հանրապետութիւններն ալ ընդունուին. ասոնք կարելի է հիմա ընդունին լուծման այդ եղանակը, զոր պատերազմէն առաջ կարելի է մերժէին։ Պատուիրակները կ'ըսեն նաև թէ պաշտօնավարչ չէ որ կ'ըլլեն այդ առաջարկութիւնը, վասն զի իրենց հայրենակիցներուն աղերսագիրը մատուցանելու միայն պաշտօն ունին։ Պատուիրակները իրենց պաշտօնը աւարտած նկատելով, անոնցմէ Պ.Պ. Վէթ ու Տիւլէյսի Բարեյուս պիտի վերադառնան, մինչդեռ Պ. Տըրվօ Անգլիա պիտի մնայ։ Պ. Վէթ կ'ըսէ թէ քիչ ատենէն Անգլիա պիտի դառնայ՝ իբրեւ անգամ աւելի կարեւոր ուրիշ պատուիրակութեան մը։

— Ծանուցուեցաւ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը դիտողութիւն ըրած է Հոլանտայի, ըսելով որ եթէ թող տայ Քրիւկէր նախագահին որ իր անձնական գոյքերէն զատ ուրիշ բաներ հետը առնէ, Անգլիա չէզոքութեան բռնաբարում պիտի նկատէ Հոլանտայի այդ ընթացքը։ Սրդ, Ամսթէրտամէն կը գրեն Տէյլի Մէյլի թէ հոլանտական կառավարութիւնը պարտաւորուեր է հրահանգներ տալ Կէլտէրլանտ դրահաւորին հրամանատարին՝ Անգլիոյ պահանջումներուն տրամադրութեանց համաձայն։

ՏՐԷՅՖԻՒՍ

Նիւ-Եորքի լրագիրները կ'ըսեն թէ Եւրոպայի մէջ Փիլիպպեանց ներկայացուցիչ Ակոնսիլլօ ծանուցեր է որ Տրէյֆիւս յանձն առած է օգնել Ակուինալտոյի՝ Փիլիպպեանց բանակը վերակազմելու համար։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

Պետերսպուրկի հաստատութեան 200րդ տարեդարձին առթիւ որ մօտերս պիտի կատարուի, քաղաքապետութիւնը թանգարան մը պիտի կառուցանէ, ուր պիտի հաւաքուին նոյն քաղաքին պատմութեանը վերաբերեալ բոլոր գրութիւնները։

ՀԱԲԷՇԻՍՏԱՆԻ ՎԵՀԱՊԵՏԸ

Հաբէշիստանի վեհապետը հանգուցեալ Ումպէրթօ Թագաւորին գերեզմանին վրայ պսակ մը դնել տուաւ՝ իտալական զինանշաններով զարդարուած։ Պսակին վրայ գրուած է. «Եթովպիացիներուն Կայսրը։» Վիքթօր Էմմանուէլ Թագաւորը Ատտիս-Ապապայի իր ներկայացուցչին միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնել տուաւ Մենելիքի։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՅ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼ

Անգլիոյ կառավարութիւնը որոշեց ընդծովեայ հեռագրաթել մը հաստատել Մարոքի ծովեզերքը։ Շինութիւնները քիչ ատենէն պիտի սկսին։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ

Շահին մեկնումը

Մուզաֆֆէրէտտին Շահը այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս՝ ժամանման օրը կատարուած միեւնոյն հանդիսաւորութեամբ։ Իզզէտտին շոգենաւը, ուր պիտի բազմի Ն. Վեհափառութիւնը, Պոլսոյ նաւահանգիստէն դուրս ելած ատեն թնդանօթներ պիտի արձակուին։

Երէկուան այցելութիւնները

Մուզաֆֆէրէտտին Շահը, երէկ, ժամ 4ուկէսին, Մէրասիմ քէօշկէն ճամբայ ելաւ քառաձի կառքով մը։ Ն. Վեհափառութեան ձախ կողմը կը գտնուէր նախարարապետ Միրզա Ալի Ասկար խան. իսկ դէմը՝ հիւրամեծար Թիւրխան փաշա և Վէզիրը Տէրպար Միրզա Մահմուտ խան։ Շահին կառքին կը հետեւէին ուրիշ կառքեր, ուր կը գտնուէին Ն. Վեհափառութեան հետեւորդները, հիւրամեծարները և կայս. թիկնապահներ։ Պէշիքթաշէն մինչեւ Թոփխանէ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան։ Շահը երբ Թոփխանէ հասաւ, ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով։ Ն. Վեհափառութիւնը, նախարարապետը, Վէզիրը Տէրպարը և Թիւրխան փաշա Պեյլէրպէյ շոգենաւակով, իսկ միւսները Մեսէրրէթ ու Նեվէս շոգենաւակներով գացին Սիրքէճի։ Թէրսանէի և նաւահանգիստի վերատեսչութեան շոգենաւակներ կը հետեւէին։ Շահը ժամ 5ին Սիրքէճի հասաւ ուր կայս. թիկնապահներու և Էրթողրուլ հեծելազօրքերու ջոկատ մը կողմէ ընդունուելով, քառաձի կառք մը բազմեցաւ՝ դարձեալ նախարարապետին, Վէզիրը Տէրպարին և հիւրամեծար Թիւրխան փաշայի հետ։ Բ. Դրան մեծ պողոտային և Տիվան Եօլուի ճամբով ուղղակի Այասօֆիա մզկիթը գնաց։ Շահը ապակեւոր դուռնէն մզկիթ մտաւ և մեծ գըմբէթին տակ մինչեւ միհրապին առջեւ մօտենալով կեցաւ և ուշադրութեամբ դիտեց գմբէթին աջ ու ձախ կողմերը։ Շահին հրամանով Թիւրխան փաշա ու Ահմէտ Ալի փաշա զանազան տեղեկութիւններ տուին Այասօֆիա մզկիթին նկատմամբ, ցոյց տալով այն քարը որ կոտրած է Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտ կայսեր թուրի հարուածէն. նաեւ այն տեղը որ երջանկայիշատակ նոյն կայսեր ձեռքին նշանը կը կրէ։ Շահը մզկիթ մտնելէն առաջ մուվագգըթխանէէն քիչ մը հեռուն կենալով թէ՛ իր և թէ հետեւորդներուն խմբովին լուսանկարը հանել տուաւ։ Մըզկիթէն դուրս ելլելու ատեն ալ դարձեալ նոյն դիրքով լուսանկարը հանել տուաւ։ Յետոյ Շահը, դարձեալ քառաձի կառքով, Այասօֆիայէն ճամբայ ելաւ և Տիվան եօլուի Բ. Դրան մեծ պողոտային ու Պահչէ Գաբուի ճամբով Գարաքէօյի կամուրջը անցաւ և Ղալաթիայէն ու Թոփխանէէն Տոլմա Պաղչէ գնաց։ Ն. Վեհափառութիւնը այցելեց Տոլմա Պաղչէի կայս. պալատը և յետոյ Մէրասիմ քէօշկը վերադարձաւ։ Շահը 7ին ճաշեց՝ ունկնդրելով արեւելեան նուագածուներու խումբի մը զո՛ր կը վարէր Հիլմի պէյ։ Շահը շատ գոհ մնալով ձայնագրութիւնները ուզեց և աչքէ անցուց։ Ճաշէն վերջը Շահ. իր ներկայութեան ընդունեց ոսկերիչ Պապաեան Էֆ.ն, ուրկէ քանի մը կտոր մեծարժէք գոհարեղէններ գնեց։

Կայս. պալատան մէջ

Վեհ. Սուլթանը, երէկ երիկուն, կայս. պալատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին։ Վեհ. Սուլթանը երբ հացկերոյթը տրուելիք յարկը գնաց, նուագածուներու խումբը Համիտիյէ քայլերգը նուագեց։ Սեղանին հրաւիրուած նախարարները և օտար դեսպանները ու առաջին թարգմանները բարեւ կեցան։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ Իր կայս. մեծարանքները շնորհել։ Քիչ ետքը ժամանեց նաև Մուզաֆֆէրէտտին Շահը։ Նուագածուներու խումբը նուագեց պարսկական քայլերգը։ Ապա Վեհ. Սուլթանը Իր հիւրը առաջնորդեց ճաշասրահը։ Սեղանը կէս-շրջանակի ձեւով էր. մէջտեղը բազմած էր Վեհ. Սուլթանը՝ աջ կողմը ունենալով Շահը։ Ներկայ էին նաև Պարսկաստանի նախարարապետը, նախարարները, Պարսից դեսպանը, Մեծ-Եպարքոսը, օսմ. նախարարները, օտար դեսպանները, առաջին թարգմանները և պալատական պաշտօնատարներ։ Արարողապետ Իպրահիմ պէյ, Խարիճիէի Արարողապետ Ղալիպ պէյ ու օգնականները կատարեցին հիւրընկալի պաշտօնը։ Կայս. պալատան նուագածուներու խումբը մինչեւ վերջը նուագեց։ Հացկերոյթին ատեն Շահը Թուրք լեզուաւ Վեհ. Սուլթանին շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութիւններուն և ցոյց տրուած հիւրասիրութեան համար։ Սեղանին ատեն կայս. պալատան շրջակայ բոլոր շէնքերը լուսազարդուած էին։ Հացկերոյթէն ետքը, որ ժամ 2 ին աւարտեցաւ, Վեհ. Սուլթանը ու Շահը գացին ընդունելութեան մեծ դահլիճը, ուր ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաև Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա, Պարսկաստանի նախարարապետ Միրզա Ալի Ասկար խան, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա և պալատական պաշտօնատարներ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ նաև Իր ներկայութեանը ընդունիլ Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ ու Պարսկաստանի դեսպանները։ Ընդունելութեան միջոցին Վեհ. Սուլթանին աջ կողմը բազմած էր Շահը։ Ժամ 2 ուկէսին Շահը հրաժեշտ առաւ Վեհ. Սուլթանին և շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը Մէրասիմ քէօշկը վերադարձաւ։ Դեսպանները ու առաջին թարգմաններն ալ շնորհակալութիւն մատուցանելով մեկնեցան։ Քիչ ետքը մեկնեցաւ նաև Վեհ. Սուլթանը։

Պատուանշաններ

Մուզաֆֆէրէտտին Շահը ադամանդեայ Առեւծ Արեւ պատուանշանը տուաւ կայս. անձնական սպայակոյտի մուշիր Շաքիր փաշայի, Թիւրխան փաշայի, կայս. պալատան առաջին քարտուղար Թահսին պէյի, երկրորդ քարտուղար Իզզէթ պէյի, սենեկապետ Էմին պէյի, արարողապետ Իպրահիմ պէյի և Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյի. նաև նոյն պատուանշանին առաջին աստիճանը՝ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյի ու Ապտիւրրէզզագ պէյի և կայս. պալատան մառանապետ Օսման պէյի։ Շահը երէկ իրիկուն միանգամայն ադամանդեայ պատուանշաններ տուաւ օսմ. նախարարներուն, պալատական պաշտօնատարներուն և հիւրամեծարներուն։ Պարսկաստանի արարողապետը այդ պատուանշանները յանձնեց իրենց տէրերուն։

Զանազան լուրեր

Շահին գոհարավաճառները՝ Սամիւէլմէմալիք և որդիք Ն. Վեհափառութեան մատուցին ադամանդեայ ընչատուփ մը որուն վրայ Շէհիմէքյու Մուզաֆֆէրէտտին Շահ Քաջար գրուած է՝ ադամանդներով զարդարուն։ Նաև ադամանդեայ ընչատուփ մը՝ Միրզա Ալի Ասկար խանի և ադամանդեայ ժամացոյց մը՝ Վէզիրը Տէրպար Միրզա Մահմուտ խանի։

—Պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խան իր վեհապետին մատոյց աղօթքի համար մեծարժէք գորգ մը, մէկ մէթր բարձրութեամբ երկու հին զարդանօթներ և Շահին մեծադիր կենդանագիրը։

—Շահը հրամայեց հազար թուման յատկացնել Տէպրիզի Իրանեան վարժարանին նպաստին վրայ։

— Շահը հրամայեց դեսպանին դնել դեսպանատան և Հանրային Պարտքի վարչութեան շէնքին մէջտեղը գտնուած գետինը։

—Սօֆիայէն կը գրեն թէ Շահին ընդունելութեան ծրագիրը թէեւ տակաւին որոշուած չէ, սակայն հիմակուընէ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Միայն սաչափ յայտնի է թէ մեծ զօրահանդէս մը պիտի կատարուի և սպաներու ակումբին մէջ շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի։

—Շահը սեպտ. 29ին Ռուսիա պիտի գտնուի։

—Պարսից դեսպանատան մէջ առջի օրը առնուած լուսանկարները մատուցուեցան Շահին որ անոնց մէյմէկ օրինակներուն վրայ ստորագրելով դեսպանին յանձնեց, դեսպանատան սրահներուն մէջ դրուելու համար։

—Կայս. թիկնապահ դեր.-հազարապետ Պէտրի պէյ Շահին մատոյց Եգիպտոսի Հիւսէյինիէ մզկիթին ներքին մասերը ներկայացնող իւղաներկ նկար մը զոր ինք պատրաստած է։

—Պարսկաստանի Նախարարապետը, երէկ, Շէյխ-իւլ-իսլամ էֆէնտիին Գու-
րուչէշմէի ամարանոցը գնաց և Շահ
այցելումը յանձնեց։

—Մուզաֆֆէրէտտին Շահը ադա
կուռ ընչատուփ մը նուիրեց Շէյխ-
Իսլամ Ճէմալէտտին էֆէնտիի։

—Շահը հեռագիր մը ուղղելով
բան ծանույց թէ օսմ. մայրաքաղաք
սած և Վեհ. Սուլթանին կողմէ
նկատմամբ ցոյց տրուած հիւրասիրութ
համար խիստ գոհ մնացած է։

—Շահին անձնական գոյքերու
մասը երէկ կառքերու վրայ բեռցու

—Շահը առջի օրը երբ յաճախ
գործարանը կ'այցելէր, Վեհ. Սուլ
հրամայեց որ ինչ որ հաճելի թու
Վեհափառութեան, մատուցուի
նուէր։

—Երէկ գիշեր ալ Վալիտէ խան
բոլոր միւս խաները ուր Պարսիկներ
բնակին, ինչպէս նաև պարսկական
ճառատունները ու խանութները լու
զարդուած էին։ Այդ խաներուն
դարանքներուն մէջ ամէնէն աւելի աչ
կը զարնէին պարսկական թանկագին կա
պերտներ, գորգեր ու շալեր։ Վալիտ
Խանի մէջ կախուած հինգ կապերտն
ամէնէն գլխաւորներն էն։ Ատոնց մէկ
խանին մեծ դրան վրայ դրուած է.
մէթր քառակուսի տարածութիւն ունի
ամբողջ մետաքս է և Գաւէշի մէջ գի
ուած։ Վրան աղիւսակի ձեւով քառա
կուսիներու բաժնուած է, որոնց իւրա
քանչիւրը կը ներկայացնէ պարսկական
ամէնէն մեծ պատերազմներուն նկարնե
րը։ Այդ կապերտին արժէքը հազար ոս
կի կը գնահատուի։ Երկրորդը մեծ դրան
ներքին կամարին վրայ կախուած է,
բողջ մետաքս է և ունի վեց քառակ
մէթր տարածութիւն. վրան Սպահան
մզկիթներէն մէկուն նկարը չինուած է
վեց հարիւր ոսկիի արժէք կը գնահատ
ուի։ Երրորդը խանին մէջ չաթքաթսա
ռի մը խանութին առջեւ դրուած է.
նի վեց քառակուսի մէթր ընդարձակ
թիւն. մետաքսէ չինուած է. վրան
Պարսկուհիի մը գեղեցիկ մէկ նկարը
բորդը Սպահանի ոճով բուրդէ
գործ մըն է. վրան չինուած է
խոշոր ձուկ մը, վրան եզ մը և
Չիբէրին վրայ երկրագունդը։ Այդ կա
տին հարիւր ոսկի սուղ կայ։ Հինգերորդ
խանին ներքին մասին երկրորդ դ
վրայ դրուած է, բուրդէ է. ունի
քառակուսի մէթր տարածութիւն.
ներկայացնէ Պարսկաստանի
վրանաբնակ ցեղերը լեռներու մէջ։ Կ
ժէ հազար ոսկի։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Ադամանդեայ Իֆթի
խար պատուանշան տրուեցաւ Կ. Պոլս
ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվի։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ.—Ինչպէս ծա
նուցինք, Նավէր փաշա առջի օրը սկսա
քննել ծխախոտի Ռէժիի գործառնու
թիւնները և հաստատման թուականէն
մինչեւ այսօր հաշուական և արձան
գրական բոլոր տումարները։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ վիճակը քննե
և բարելաւելու պաշտօն ունեցող յա
նաժողովը Գասթէմունիի կեդրոնին
իր պաշտօնը աւարտեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրը Ս. Սթանիսլ
պատուանշանի մեծ ժապաւէնը տու
տօքդ. Զոմպալօ փաշայի։ Ռուսիոյ դե
պանատան պաշտօնեաներէն մէկը
յանձնեց այդ պատուանշանը։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւա
բաժինը՝ երեսունըհինգ մարտանաւե
բաղկացած՝ ինչպէս ծանուցինք,
Իզմիրի նաւահանգիստը կը ժամանէ
պիտի մնայ մէկ շաբթի չափ. Իզմիր
անգլիական գաղթականութիւնը մեծ
պարահանդէս մը պիտի տայ ի պատի
Սըր Ճօն Ֆիշէր ծովակալին և սպա
ներուն։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Առողջապահական վար
չութիւնը սեպտ. 19/2 հոկտ. թուակա
նով հետեւեալ շրջաբերական-հեռագի
ուղղեց քարանթինայի կայաններուն.

«Առողջապահական բարձրագոյն Խոր
հուրդին որոշմամբ Աղեքսանդրիոյ ժա
մանումներուն համար որոշուած տասն
օրուան քարանթինան, սեպտ.
հոկտ.էն սկսեալ 48 ժամուան ջնջուած
է՝ տէրութեան մաքրանոցներէն մէկ
մէջ ապանեխում կատարուելու պայման
Բոռ-Սայիտի ժամանումներուն
գործադրուած 48 ժամուան քարանթին
նոյն թուականէն սկսեալ ջնջուած է
անոր տեղ բժշկական քննութիւն պիտի
կատարուի, առողջապահական լուրեր
նեցող առաջին նաւահանգիստին մէ

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը
մաքսային վերատեսչութեան մէկ տեղե
կագրէն իմանալով որ օսմ. հիւպատոս
ները վար կը դնեն ապրանքներու ա
տադրութեան վայրի վկայականները
անոնց տեղ իրենց կողմէ վկայականնե
կու տան, հրահանգ տուաւ օսմ. հիւպա
տոսներուն որ այդ վկայականները վ
չդնեն և միայն վաւերացնեն։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան գործ
կատար Պ. Կրիբարիս՝ առաջին քարտուղ
Պ. Բոթէնի հետ առջի օրը այցելութի
տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին, որու
ներկայացուց Պ. Բոթէնը։ Տեսակցութի
նը տեւեց կէս ժամ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԼՈՒՐԵՐ.—Սեպտեմբեր
12/25ին, Խտիվ Ապպաս փաշայի ծննդեա
տարեդարձին առթիւ, ընդունելութիւ
մը կատարուեցաւ Ռասէթթինի մէջ. Թե
տոյ Խտիվը հոն ճաշեց և ապա Մոնթազ
գնաց։

—Խարբերդի կառավարական շէնքին կառուցումը բոլորովին աւարտեցաւ։ Կառավարական պաշտօնարանները քանի մը օրէն Օմէրումանէն հոն պիտի փոխադրուին։

—Նոր Թանգարանին համար Հանրային Պարտքի սնտուկը 224,953 եգիպտական ոսկիի վարկ մը յատկացուց, որուն 189,783ը շինութեան նախնական ծախքերուն համար է, 6000ը՝ բոլոր հնութեանց ցանկերուն պատրաստութեանը և 29,170՝ Թանգարանին շինութեանց աւարտելուն։

—Եգիպտոսի ելմտական Նախարարութեան հաշիւներէն կ'երեւայ թէ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը 1899 ին 216 հազար ոսկի վճարած է կալուածական տուրքը թեթեւցնելու համար։ 1898 ին ալ նոյն նպատակով վճարուած էր 215,184 ոսկի։

—Գահիրէի զինուորական վարժարանին մէջ հապէշ լեզուն ալ պիտի աւանդուի՝ Հապէշիստանի և Սուտանի եգիպտական կառավարութեան միջեւ եղած դրացիական յարաբերութիւններուն բերմամբ։

—Սուտանի կառավարութիւնը արգիլեց կարաւաններու մեկնումը դէպ ի Տարֆուր, ինչպէս նաեւ առեւտրական ո և է յարաբերութիւն այդ երկրին հետ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Մուշէն երէկուան թըւականով կը հեռագրեն թէ Պուլանըքի մէջ երկու անգամ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են՝ արեւմուտքէն արեւելք։

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալը որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով պաշտօնին ձեռնարկեց։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Սըվազէն կը հեռագրեն թէ Նահանգին կրթական տնօրէն Խուլուսի պէյ Տարէնտէի Բալանկա գիւղախումբը գացեր է՝ հոն երեւան հանուած հնութիւն մը քննելու և պահպանելու համար։

Բ. ԴՈՒՌԸ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ծանոյց ամէն կողմ թէ տասը տարի տասանորդի տուրքէ զերծ պիտի մնան այն այգիները որոնք որթալուծէն վարակուած տնկեր կը հաստատուին՝ ձըմեռ ատեն որթատունկերու արտաքին մասը յիսուն օր ջուրի տակ մնալու յարմար վայրեր։ Այդ ապահարկութիւնը պիտի սկսի նոյն տեսակ այգիներու հաստատման թուականէն։

ԿԱՊԵՐՏՆԵՐ. — Ներքին գործոց Նախարարութիւնը որոշեց որ Գոնեայի Էրէյլի գաւառակէն քանի մը վարպետներ Հէրեքէի կայս. գործարանը ղրկուելով հոն ուսանին բուրդէ ու մետաքսէ կապերտներ ներկելու եղանակը, յետոյ Էրէյլիի մէջ կապերտագործներուն սովրեցնելու համար։ Այդ որոշումը ասկէ առաջ Գայսէրիի համար ալ գործադրուելով գոհացուցիչ արդիւնք տուած է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ.— Սէլանիկի Պանքային տնօրէնը առաջարկած էր արեւելեան երկաթուղիներու պարտաթուղթերը հինգ մասի բաժնելով ծախել։ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը, նկատողութեան առնելով այդ առաջարկութիւնը, հաւանեցաւ որ այդ պարտաթուղթերը զանազան պայմաններով չորս մասի բաժնուին՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան միջոցաւ և տէրերուն հաճութեամբ։ Ըստ այնմ տեղեկագիր մը մատուցուեցաւ Բ. Դրան։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան համար կազմուած յանձնաժողովը չորեք օրը պիտի գումարուի։

ԿԵՂԾ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐ. — Աղեքսանդրիոյ ոստիկանութիւնը իմանալով որ Եգիպտոսի Քրէտի Ֆոնսիէ պանքային բաժնեթուղթերուն կեղծերը հրապարակ հանուած են, խուզարկութիւն կը կատարէ։ Եւրոպացիի մը տանը մէջ խուզարկութիւն կատարուելով այդ կեղծ բաժնեթուղթերէն 4 հատ գտնուեր են։ Այդ անձը հարցաքննուելով ըսեր է թէ չճանչցած մէկ մարդէն առած է այդ թուղթերը։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարար Հասան փաշա հիւանդ ըլլալով երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ընկերութիւնը խնդրեց ձեռնհաս պաշտօնեաներէն որ երկաթուղիներուն միջոցաւ ներածուելիք կամ արտածուելիք և կամ Թրանսիթի ճամբով ղրկուելիք ապրանքներուն քննութիւնը և գործառնութիւնները Սիրքէճիի մաքսատան մէջ կատարուին, վասն զի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մաքսատանց մէջ կատարուիլը դժուարութեանց պատճառ կ'ըլլայ։

ԳԱՐԹԱԼԻ համար Թաղապետական բժիշկ մը պիտի կարգուի։

ԱԹԱՆԻՔՈՅԻ մէջ հելլենական հնութիւններ գտնուած են. նաեւ տաճար մը, թատրոն մը, շէնքեր, ջրուղիներ, կառք մը և այլն։

ԽՏԻՎԻՒ Ընկերութեան ընկղմեալ Շարգիէ շոգենաւին նաւաստիներէն երկուքը որոնք հարցաքննութեան ենթարկուած են, կ'ըսէ Իգտամ, Պիրէոսի անգլիական հիւպատոսին սպառնալիք ըրեր են՝ ժամ առաջ Եգիպտոս ղրկուելու համար։ Ուստի այդ երկու նաւաստիները ձերբակալուեր են ոստիկանութեան կողմէ։ Շարգիէ ութ հազար ոսկիի ապահովագրուած է եղեր։

ԹՕԲԱՅԻ պատժական դատարանին նախագահ Րիւշտիի էֆ. դէմ եղած բողոքներուն վրայ, կ'ըսէ Իգտամ, դատական Նախարարութիւնը գրեց հոն որ քննութիւն կատարուի և արդիւնքը տեղեկագրուի։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուի, ձմեռուընէ առաջ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՊԱՂՏԱՏԻ երեւելիներէն Ալուսիզադէ Ապպաս պէյ արտօնութիւն խնդրեց անանուն Ընկերութիւն մը կազմել՝ Պաղտատէն Դամասկոս կառք բանեցնելու համար։ Այդ կերպով կարելի պիտի ըլլայ Պաղտատէն Կ. Պոլիս տասներկու օրէն գալ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Պրուսայի ճիւղին տնօրէն կարգուեցաւ Պ. Վիթալիս, փոխանակ Պ. Ռոսսըքանաքիի որ հանգստեան կոչուեցաւ։

ԽԱՀՈՒԵՅԻ գինը Եւրոպայի հրապարակներուն վրայ մէկ Փր. բարձրացաւ։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Բժշկական վարժարանին քննիչ և արտաքին ախտաբանութեան ուսուցիչ գերմանացի տոքթ. Ռիտէր էֆ. երէկ Հայտար Փաշայի բժշկական վարժարանի նոր շէնքին լաստակերտներուն վրայէն շինութիւնները քննած միջոցին, ոտքը սահելով և տասներհինգ մէթր բարձրութենէն վար ինկաւ և աջ սրունքին ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Տոքթ. Ռիտէր անմիջապէս Հայտար Փաշայի հիւանդանոցը տարուելով հարկ եղած դարմանները եղան։ Վէրքը շատ ծանր է։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ մէջ, անցի օրը, Հրէից սինակոկը բռնկեցաւ, բայց շուտ մարեցին։ Փայտէ աշտանակներու վրայ դրուած մոմերը հատած ըլլալով աշտանակները բռնկած էին։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Բերայի ոստիկանութիւնը, երէկ Ղալաթիոյ Եիւքսէք Գալտըրըմի կողմը խանութէ մը ձերբակալեց Զիւէքճի Բէթրօ անուն մարդ մը և ընկերները՝ Նոյիկ ու Թանաշ։ Խանութէն գտնուեցան քսան-երեսունի չափ մէճիտիէի կեղծ քառորդներ։ Ատոնց բուն իսկ բոյնը Բերայի Պիլալ Տէրէսիի կողմը տան մը մէջ ըլլալով, այդ տունն ալ խուզարկուեցաւ։ Հոն եւս ութսունի չափ մէճիտիէի կեղծ քառորդներ, մանր դրամներ և դրամանենգութեան գործիքներ գտնուեցան։ Տան տէրը՝ Թիմոլէօ ձերբակալուեցաւ։

ՊԱՂՋԻ ԳԱԲՈՒԻ կողմը, երէկ, Թէվֆիգ ու Մուսթաֆա անուն երկու մարդեր կռիւ բռնեցան։ Թէվֆիգ դաշոյնով վիրաւորեց իր հակառակորդը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։ Մուսթաֆա Հիւանդանոց տարուեցաւ. վիճակը ծանր է։

ԳԱՏԸՔԻՒՂԻ վերջին հրդեհին այն արկածեալներուն ի նպաստ, որոնց բնակարանները կամ կարասիները ապահովագրուած չէին, ուրբաթ գիշեր, ժամը 9ին (Ռ. Ե.), Գատըգիւղ Մօտա Բուռնուի թատրոնին մէջ արտաքոյ կարգի ներկայացում մը պիտի տրուի, հովանաւորութեամբ Սկիւտարի կառավարիչ Վսեմ. Համիտ պէյի։ Նշանաւոր ձեռնածու Պ. Մէլիտոս զանազան ներկայացումներ պիտի տայ։ Ներկայացման յայտագիրը իր՛ն ամէնէն հետաքրքիրներէն մէկը կրնայ համարուիլ։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Բարիզի թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ Սինկէրի կարի մեքենաները միջազգային մեծ մրցման մէջ նոր օրինաւոր յաջողութիւն մը ստացած են։ Սինկէրի տաղաւարը Արուեստահանդէսին մէջ այցելուներուն ամէնէն աւելի յաճախած տաղաւարը եղած է։ Այցելուք զիրենք շահագրգռող և հիացնող սոյն տաղաւարին մէջ գտած են Սինկէրի ընկերութեան ամէնէն նորոգ և հրաշագործ արտադրութիւնները։ Սինկէրի ընկերութիւնը յիշեալ տաղաւարին մէջ ցուցադրած է ամէն տեսակ կարի մեքենաներ, ընտանեաց յատուկ և յոյժ դիւրամատչելի ըլլալէ զատ՝ նոյն իսկ տղոց կողմէ դիւրաւ գործածելի մեքենաներէն սկսեալ մինչ հազարաւոր ֆրանք արժողութիւն ունեցող և շոգիով և ելեկտրականութեան միջոցաւ շարժող մեծազանգուած արդիւնաբերական մեքենաներ անդ ի տես դրուած են։ Արդարեւ, կարի մեքենայից արուեստագիտութիւնը հսկայաքայլ յառաջ դիմած է, և մարդ հիացած կը մնայ Սինկէրի ընկերութեան հանճարեղ ստեղծագործութեանց առջեւ։ Արուեստահանդէսին քննիչ յանձնաժողովը, որ յոյժ կարող և փորձագէտ անձերէ կազմուած է, մրցանակներուն բարձրագոյնն եղող «Գրան Բրի» պարգեւը շնորհելով Սինկէր ընկերութեան՝ այս կերպով յիշեալ ընկերութեան մեքենայից գերազանցութիւնը ճանչցած և զայն վերջնականապէս հաստատած և նուիրագործած է։ Ուրախ ենք ծանուցանելու սոյն փայլուն յաղթանակը այնպիսի ընկերութեան մը, որ բովանդակ աշխարհի մէջ ծանօթ է և որուն արտադրութիւնները՝ իրենց գեղեցկութեան, տոկունութեան, կատարելագործեալ կազմութեան և յառաջ բերած այլազան գործոց շնորհիւ ո՛չ միայն Եւրոպայի և Ամերիկայի այլ նաեւ մեր երկրին մէջ եւս գնահատուած են։ Նոյնպէս կը շնորհաւորենք Սինկէր ընկերութեան Արեւելքի ներկայացուցիչ Պ. Ճ. Նայտլինկերը, որ գիտցած է գնահատել տալ հոս եւս Սինկէրի մեքենաները և տալ իր գործոց այնպիսի ընդարձակութիւն մը որ օր ըստ օրէ տարածուելու վրայ է։

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԿՆԻՔ.—Սոֆիայի կայս. քոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մելհամէ որ այս պահուս Կ. Պոլիս կը գտնուի, իր անձնական կնիքը կորսնցուցած է. հետեւաբար այդ կնիքը կրող պաշտօնաթուղթեր ընդունելի չպիտի ըլլան սեպտ. 21 (Հ. Տ.) էն սկսեալ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Փոխառութիւն 30 միլիոն մարքի

24րդ Վիճակահանութիւն հոկտ. 1ի կատարուած 1900 սեպտ. 29ին

(Շար. երէկի թիւեն եւ վերջ)

(88 թիւեր 2000 մարք շահած)

25071 – 25075	40181 – 40185
25291 – 25295	40626 – 40630
25351 – 25355	41471 – 41475
25381 – 25385	42456 – 42460
25581 – 25585	42746 – 42750
25866 – 25870	42806 – 42810
27231 – 27235	42831 – 42835
27291 – 27295	42856 – 42860
27301 – 27305	42886 – 42890
27436 – 27440	43106 – 43110
27751 – 27755	43906 – 43910
27936 – 27940	43926 – 43930
28326 – 28330	44106 – 44110
28941 – 28945	44541 – 44545
29686 – 29690	44591 – 44595
29846 – 29850	45151 – 45155
30011 – 30015	45206 – 45210
31226 – 31230	45461 – 45465
31441 – 31445	45471 – 45475
31801 – 31805	45651 – 45655
31886 – 31890	45676 – 45680
32006 – 32010	46031 – 46035
32596 – 32600	46231 – 46235
32741 – 32745	46301 – 46305
33746 – 33750	46356 – 46360
33806 – 33810	46406 – 46410
33936 – 33940	46451 – 46455
34786 – 34790	46746 – 46750
35096 – 35100	46806 – 46810
35741 – 35745	47381 – 47385
36126 – 36130	47391 – 47395
36296 – 36300	47616 – 47620
36771 – 36775	47731 – 47735
37636 – 37640	47906 – 47910
37646 – 37650	47921 – 47925
37681 – 37685	47931 – 47935
37781 – 37785	48146 – 48150
38146 – 38150	48446 – 48450
38151 – 38155	48626 – 48630
38606 – 38610	48651 – 48655
39046 – 39050	49161 – 49165
39366 – 39370	49651 – 49655
39591 – 39595	49846 – 49850
39776 – 39780	49901 – 49905

(44 թիւեր 4000 մարք շահած)

50631 – 50640	62541 – 62550
51221 – 51230	62941 – 62950
51591 – 51600	63111 – 63120
51701 – 51710	63151 – 63160
51961 – 51970	63281 – 63290
51981 – 51990	63541 – 63550
53061 – 53070	64671 – 64680
54171 – 54180	65191 – 65200
54261 – 54270	65591 – 65600
54581 – 54590	65661 – 65670
55631 – 55640	65741 – 65750
56041 – 56050	66481 – 66490
57251 – 57260	67491 – 67500
57731 – 57740	67641 – 67650
58801 – 58810	68811 – 68820
58991 – 59000	69021 – 69030
60241 – 60250	69271 – 79280
60401 – 60410	69341 – 69350
61041 – 61050	69361 – 69370
61461 – 61470	69491 – 69500
62341 – 62350	71661 – 71670
62401 – 62410	73601 – 73610

Ազգային Լուրեր

Աղեքսանդրիոյ մեր թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ մեզ սեպտ. 26 թուականով.—«Սեպտ. 12)25ին Բարձր. Խտիվին ծննդեան տարեդարձը ըլլալով Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյն քարոզիչ, Տ. Վահրամ Ծ. Վ. Ազարեան իր հետ ունենալով Տ. Բարդուղիմէոս վարդապետ Թախաճեանը և Ազգ. Առաջնորդարանի քարտուղարը, Րասէլթինի պալատը շնորհաւորական այցելութեան գնաց և իր հետեւորդներով մէկտեղ պատիւ ունեցաւ Բարձր. Խտիվին ներկայանալու։ Տ. Վահրամ վարդապետ թուրքերէն լեզուաւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ և շնորհաւորեց Ն. Բարձրութեան ծննդեան տարեդարձը։ Բարձր. Խտիվը բարեհաճեցաւ իր գոհունակութիւնը և շնորհակալութիւնը յայտնել։

«—Յունաց նորընտիր Պատրիարքը վաղը Աղեքսանդրիա կը ժամանէ Լօյտի ընկերութեան շոգենաւով։ Ընդունելութեան հանդէսին նկարագրութիւնը յաջորդ թղթատարով։»

—Թիֆլիսի մեր թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ մեզ.—«Հաղորդում են որ գրական-գեղարուեստական Մուրճ ամսագրի հրատարակիչ հաստատուած է Պ. Կոնստանդին Կրասելնիկեան՝ որ Պ. Արասխանեանցին այդ իրաւունքը ձեռք բերելու համար վճարել է 22,000 րուբլի։ Եթէ ի նկատի առնենք որ ամսագիրը իր հրատարակութեան ամբողջ տասնամեակում բաց ի վնասից ոչինչ չէ տուել իր նախկին խմբագիր-հրատարակչին, պէտք է կարծել որ նոր հրատարակիչը (որը անկասկած մէկն է Բագուի Կրասելնիկեան հարուստ ընտանիքի անդամներից) այդ քայլը արել է միմիայն օգնած լինելու համար խմբագրին, առանց որ և է շահ աչքի առաջ ունենալու. Նոյն իսկ այդ գումարը որքան էլ խոշոր լինէր, երեւի ոչ թէ Արասխանեանի դրամն է մտել, այլ գործածուել է խմբագրութեան վրայ ծանրացած պարտքերը վճարելու։ Մի կողմ թողնելով ամսագրի արժանաւորութեան մասին դատելը, որ դուրս է մեր նպատակից, մենք անկեղծ ուրախութեամբ կարդացինք այդ լուրը։ Արասխանեան ամսագիրը հրատարակւում էր իր համար ծանր պայմաններում, պայմաններ, որոնց հազիւ համաձայնուէր մէկը մեր համալսարանականներից տանել։ Կրասելնիկեան այդ քայլը, գնել խմբագրութեան նեղութեան ժամանակ, ազատել խմբագրին թերթի նիւթական, պարտքերի մասին մտածելու ծանր մտատանջութիւնից, մի չափազանց համակրելի քայլ է որը մենք կարող ենք միայն համակրանքով ողջունել։ Երկար կը տանի՞ արդեօք Կրասելնիկեան, ամսագրի հրատարակութեան գործը. այդ ցոյց կը տայ ապագան. այդպիսի մի փորձ միանգամ արեց Թիֆլիսի հարուստներից մէկը Պ. Փ. Վարդազարեան, առնելով իր վրայ ամսագրի հրատարակութիւնը, բայց երկար նա չտարաւ այդ գործը, ցանկանալով մտնել խմբագրութեան ներքին գործերի մէջ։ Նա կռուեց մի քանի ամսից յետոյ խմբագրի հետ, և նրանք բաժանեցին իրարից, ահագին աղմուկով, հրատարակելով միմեանց դէմ բազմաթիւ յօդուածներ և բրօշիւրներ։ Վարդազարեան փորձեց նոյն իսկ իր սեպհական հրատարակութիւնը ունենալ, այնուհետեւ ամսագրի պէս մի բան հրատարակելով. սակայն այդ ձեռնարկութիւնն ալ հանդիպեց անյաջողութեան և անոր հրատարակած հանդէսը հէնց առաջին համարի վրայ էլ դադարեց։ Այնուհետեւ հրապարակի վրայ Վարդազարեանի անուան չհանդիպեցանք այլ եւս։»

—Ասկէ առաջ շատ մը տեղերէ գանգատ յայտնուած էր թէ Երուսաղէմի վանքին կողմէ հրատարակուող Օրացոյցը այսչափ տարիէ ի վեր ո և է բարեփոխման չէր ենթարկուած և թէ միշտ նոյն դրքով ու աղքատ պարունակութեամբ կը հրատարակուէր։ Այս անգամ, Երուսաղէմի մեր թղթակիցը, Վրոյր, որուն մէկ շահեկան թղթակցութիւնը պիտի հրատարակե՛նք Արեւելքի վաղուան թուով, մեզի կը հաղորդէ հետեւեալ ուրախառիթ լուրը՝ ի մասին 1901 ի Երուսաղէմի Օրացոյցին։

— «Ահաւասիկ 1901 տարւոյ Նոր Օրացոյցը աւելի խնամոտ պատրաստութեամբ մը և մասնաւոր յաւելուածով,—որ կը ներկայէ Տեսութիւն մը ընդհանուր Երուսաղէմի և անոր Առաքելական Ս. Յակոբեանց Աթոռոյն վրայ, ու կը ցուցադրէ, համառօտ ծանօթութիւններով, ցանկը հայ Պատրիարքաց, սկսեալ Աբրահամ Ա. է,—ի լոյս պիտի ելլէ Ս. Վանուցս տպարանէն՝ մօտ օրերս։ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք հօր մասնաւոր հոգածութեամբն ու հրամանաւ ձեռնհաս եկեղեցականի մը (գրեցինք արդէն որ Տ. Ղեւոնդ եպիսկոպոսի յանձնուած է) կողմէ պատրաստուած յիշեալ պատրիարքական ցանկին աւելի ընդարձակը՝ սկսեալ Երուսաղէմի առաջին եպիսկոպոսէն՝ Տեառն-Եղբայր Յակոբոս Առաքեալէն մինչեւ ներկայ Պատրիարքը՝ Տ. Յարութիւն Սրբազան, պատմական ծանօթութիւններով ու մանրաքնին հետազօտութեամբ պատրաստուած՝ յանձնուած է Ն. Սրբազնութեան՝ որուն հրամանաւ ի լոյս պիտի ընծայուի մասնաւոր տետրակով մը։»

—Դարձեալ Թիֆլիսի մեր թղթակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ.—«Երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրի կովկասեան լիազօր Պ. Մեդվեդեվի կարգադրութեամբ՝ ագրոնոմ Ալեքսէյ Սահակեանց ուղարկված էր Ախալքալաքի գաւառը՝ հետազօտելու համար այն գիւղերի ցանքերը, որոնք վնասվել են հօտտենտոտեան մուկից և բզէզից։ Պ. Սահակեանց մի ամսի չափ մնալով Ախալքալաքի գաւառում՝ մանրամասնաբար հետազօտել է վնասված գիւղերը, որոնց թիւը 45ի է հասնում։ Այս թիւից 24 գիւղում ցանքերը ոչնչացել են բոլորովին, այնպէս որ գիւղացիները զրկվել են ամբողջ հունձից, իսկ մնացած 21 գիւղերը վնասվել են մասամբ միայն, մի տեղում աւելի և միւս տեղում պակաս։ Վնասված գիւղերը, որոնք բոլորը միասին բաղկացած են 1884 ծուխից՝ 17,612 բնակիչներով, այժմ ամենացաւալի դրութեան մէջ են գտնվում։ 17,612 հոգի, բառին բուն նշանակութեամբ, մնացել են քաղցած, իսկ կենդանիները—առանց պաշարեղէնի։ Հետեւեալ տարվայ հունձը այդ վնասակար միջատներից ապահովելու համար՝ Պ. Սահակեանց առաջարկել է գիւղացիներին, ի միջի այլ միջոցների, այրել խոզանը (ծղոտի մնացորդները դաշտերում) և գարնանացանի փոխարէն, որ ամէնից աւելի ենթակայ է վնասակար միջատների ազդեցութեան, անցնել աշնանացանի։ Կորցնելով այս տարվայ ամբողջ հունձը՝ գիւղացիները մնացել են առանց սերմացուի։ Թէ գարնանացանի և թէ աշնանացանի համար անհրաժեշտ է բաժանել գիւղացիներին 142,374 պուդ ցորեն, գարի և կորեկ, իսկ այս տարվայ ընթացքում, մինչեւ նոր հունձի դուրս գալը նրանց կերակրելու համար, անհրաժեշտ է մատակարարել ամենաքիչը 180,000 պուդ ցորեն, կորեկ և գարի։ Պ. Սահակեանի հաշւելով գիւղացիների ընդհանուր վնասը հասնում է մօտ 400,000 րուբլու։»

—Ս. Պատրիարքը երէկ Սկիւտարէն իջնելով նախագահեց Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութեան, որ զբաղեցաւ վարժարանին ուսումնական և արուեստական ճիւղերու ծրագիրներով, և որոշեց իր դիտողութիւնները հաղորդել վարժարանին Հոգաբարձութեան։

—Ամերիկայէն կը գրեն թէ տեղւոյն Հոգեւոր Հովիւ Սարաճեան Յովսէփ եպիսկոպոս Քալիֆօռնիոյ Ֆրէզնօ քաղաքը գացեր է, այնտեղի նորակառոյց եկեղեցին օծելու համար։

—Պատրիարքարանը Ամերիկայէն 10 տոլարի գումար մը ստացեր է ի նպաստ որբերու։ Այդ գումարը՝ Ամերիկայի Լովէլ քաղաքին մէջ Հայու մը ամուսնութեան առթիւ հանգանակուեր է։

—Պրուսայի առաջնորդի օգնական կարգուած Կարապետ Վ. Մկրտիչեան անցեալ ուրբաթ իրիկուն նոյն քաղաքը հասնելով, կիրակի առտու Պատարագ մատուցեր է ստուար բազմութեան մը ներկայութեան։

—Եօզղատ Օլուզի, Հալիպլիի և Բեապուսիէի կրօնական ու քաղաքական ժողովներու անդամները միաձայնութեամբ խնդրած են Պատրիարքարանէն, որպէս զի իրենց գիւղին մէկուն մէջ վարժարան մը բացուի, տեղւոյն աղքատիկ ուսանողներուն համար, վասն զի լատինականութիւնը սկսած է ծաւալիլ այդ կողմերը, լատին կղերին կողմէ բացուած նոր վարժարաններու շնորհիւ։ Տղաքը այդ վարժարանները կը յաճախեն եղեր՝ շլացած անոնց ընձեռած դիւրութիւններէն, և տարին մէկ երկու ձեռք հագուստ ստանալու դիւրութենէն։ Ցաւալին հոն է որ ծնողքներն ալ տղոց օրինակին հետեւելով, Լատինաց եկեղեցիները կ'երթան եղեր։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Հիւրմիւզի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Արամ էֆ. Գարամանեան։ (Հոգաբարձութիւն)

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 հոկտ.—Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Բօլ Քանպօն իր պաշտօնատեղին վերադարձած ըլլալով, Լորտ Սոլզպէրիի հետ տեսակցեցաւ Պ. Տէլքասէի ծանուցագրին վրայ՝ չինական գործերուն համար։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսրը, պատասխանելով Չինու կայսեր հեռագրին որ ցաւ կը յայտնէր ֆոն Քէթլէրի մահուանը համար, հրաւիրեց Չինու կայսրը որ Բէքին վերադառնայ՝ Գերմանիոյ պաշտպանութեամբը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ քաղաքական շրջանակներուն մէջ աննպաստ տպաւորութիւն մը կը տիրէ այն գաղափարին նկատմամբ թէ Չինու արքունիքը Բէքին պիտի վերադառնայ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Մարէշալ Վալտէրսէ Բէքինի մէջ Չինու կայսրը պիտի ընդունի՝ իր աստիճանին վայելուչ պատիւներով։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Զրոյց կայ թէ Պ. Պալֆուր Լորտ-կնքապահ պիտի կարգուի և Պ. Չէմպըրլէն ալ գանձային նախարար։

ԱԼԺԷՐԻ

ԲԱՐԻԶ.—Բա-տը-Քալէի երեսփոխան Պ. Ժոննառ, հանրօգուտ շինութեանց նախկին նախարարը, Ալժէրիոյ կուսակալ կարգուեցաւ փոխանակ Պ. Լաֆէրիէրի։

ՄԵՔՍԻՔԱ

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Տիազ նորէն Նախագահ ընտրուեցաւ Մեքսիքայի։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԻԷՆՆԱ, 3 հոկտ.—Չինական ջուրերը գտնուող աւստրօ-հունգարական նաւաբաժնին հրամանատարը կը հեռագրէ թէ Վալտէրսէ մարէշալին հրաւէրով, ծովակալներու խորհուրդը սեպտ. 29ին որոշեր է գրաւել Հայ-Բուանը և Չէն-Ուան-Թաօն։ Անգլիական մարտանաւ մը Շան-Հայ-Բուան ղրկուեր է՝ պահանջելու որ քաղաքը անձնատուր ըլլայ։ Չինացիները անպայման կերպով պարպեր են ամրոցները և այդ տեղը։ Յետոյ անգլիական դրօշը պարզուեր է Շան-Հայ-Բուանի վրայ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. —(Ռիւթէր). — Զանազան օտար դեսպաններէ առնուած լուրերու նայելով, Չինու խնդրին համար կատարեալ համաձայնութիւն մը հաւանական է՝ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի յուլիս 3 թուական ծանուցագրին հիման վրայ։

ԲԱՐԻԶ. —Չինական դեսպանը արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի ղրկեց պատճէնը Շանկայէն ուղղուած հեռագրէ մը որ կը պարունակէ կայս. հրամանագիր հոկտ. 2 թուականով և ծանուցանող այն միջոցները որոնք ձեռք առնուած են՝ Պօքսըրներուն աջակցող և օտարականներուն դէմ թշնամութիւններ գրգռող իշխաններուն և բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն նկատմամբ։

—Մաթէն կ'իմանայ թէ Աւստրիա-Հունգարիա, Գերմանիա, Իտալիա, Ռուսիա և Ճաբոն հաւաներ են Պ. Տէլքասէի ծանուցագրին՝ Չինու հետ կատարուելիք բանակցութիւններուն համար։ Անգլիոյ հաւանութիւնն ալ հաւանական կ'երեւայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէքինէն սեպտ. 26 թուականով կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ Հէօրֆնէր զօրավարը, երկու հազար զինուորներով և հրետանիով մը, Բէքինի հիւսիսային կողմը գտնուած քանի մը գիւղեր այրեր է, ուր զէնքեր երեւան հանուեր են։ Զօրավարը յետոյ յառաջացեր է դէպ ի Նիու-Չուանկ։ Պօքսըրները ցիրուցան եղեր են։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊՐԷԹՕՐԻԱ.—Տէճակէրստրիֆթի մօտ Պօէրները յարձակեցան անգլիական 22 սայլերու վրայ որոնց 60 հեծեալներ կ'ուղեկցէին։ Տասերկու Անգլիացիներ փախան. միւսներուն ինչ ըլլալը յայտնի չէ։ Հոկտ. 1ին Պօէրները ճամբէն հանեցին անգլիական զինուոր տանող կառախումբ մը։ Հինգ Անգլիացիներ սպաննուեցան և 14 ալ վիրաւորուեցան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	12
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14
Ամէնէն վար գին	»	24	12
Ռումէլի երկթ. գոց.	Ֆր.	110	—
Ամէնէն բարձր գին	»	110	—
Ամէնէն վար գին	»	108	25

ԲԱՑՈՒՄ 21 Սեպտ.

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	12
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	110	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի ժէնէրալ Օթթմ.		0	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	35
» ժուիսանս		205	—
« պարտաթ.		467	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		460	—
Թրանսվալ		78	25

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	10
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	11
» » » չէք	»	22	95
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	71
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	15

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բօլ էմբէրիալ	»	98	30
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէթալիք	»	98	—
Ռուպլի Ոսկեդրամ	Օ. Ո.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 3 Հոկտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	95
» » 3 ½ %		102	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	52
) գոց.	»	22	50
» » » Բ.	»	—	.
« « « Գ.	»	25	27
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	535	—
Օսմանիէ	»	423	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. մաքսատուն	»	504	50
Օսմ. Ռէժի	»	323	50
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		493	—
Քրէտի Լիօնէ		1076	—
Իտալական Ռանթ	»	93	15
Սպանիական արտաքին	»	72	57
Էժիբսիէն ինիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	80	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	130
[illegible]	»	3	—

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Հոկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	98	68
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	12
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	22	12
Օսմանեան Պանքա	11	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	38	50
» Մօնօբօլ	41	50
Պուլկարական 1888	83	—
Էժիբսիէն ինիֆիէ	104	95
Տօմէնիալ	103	50
Թրանսվալ	3	18
Այտըն երկաթուղի	9	50
Փոխառութիւն	25	360

ՎԻԷՆՆԱ, 3 Հոկտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	105	—
Օսմ. Ռէժի	»	297	—

ՊԷՐԼԻՆ, 3 Հոկտեմբեր

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	106	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240

ԲՐՈՒՔՍԷԼ, 3 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	22	—
Ռումէլիի երկաթուղի	110	—

Ընտիր, Հոտաւէտ, Խնայողական

ԹԷՅ ԹԷՅ
ԹԷՅ ԹԷՅ
ԹԷՅ ԹԷՅ

MARQUE DEPOSÉE

Ամէն տեսակ թէյերու նոր բերքերէն մեծ քանակութեամբ հասած է ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատունը։ Թէյի սիրահարներն ու ամէնէն փափկաճաշակներն իսկ վերջին ծայր գոհ պիտի մնան այս թարմ թէյերէն, որոնք ընտիր, առողջապահիկ և հոտաւէտ ըլլալով հանդերձ անմրցելի ըսուելու աստիճան աժան են։

Գաւառներու յաճախորդք թէյ գնելու համար պէտք չունին անձամբ գալու, նամակով թող դիմեն ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատուն, ուր ամենամեծ խնամով, զգուշաւորութեամբ կը գործադրուին ամէն կարգի յանձնարարութիւն մեծաքանակ և փոքրաքանակ։ Դիւրութեան համար՝ թէյերուն փոխարէնը կարելի է վճարել նաեւ երբ ապրանքները բեռցուին ու Քոնոշիմէնթօն ներկայացուի գնողին։ Կեղծ թէյ չգնելու համար հաճեցէք ուշադրութիւն ընել վերի մարքային և ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ անուան։ Կեդրոնատեղին՝ Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից, թիւ 40, Կ. Նավրուեան Յ. Իսագուլեան մեծ վաճառատունը։ 2

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործածէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուգակց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. —Առաւաձեռն պայմաններ, ճշմարտանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. ԱՄԷՏԷ ԳԱՌՕ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ. 1900-1901

Վարժարանիս Ի. տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ (1900) Սեպտ. 1ին. Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան Օգոստոս 29ին և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կ'սկսին Սեպտ. 1ին:

Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններն երկու տեսակ են.—Պէտք է վճարել

Ա. Միանուագ մուտք 3 Օսմ. լր.

Տարեթոշակ 20 » »

Արձակուրդի տուրք 1 » »

Ամէն ծախք վարժարանիս վրայ:

և կամ Բ) Առանց մուտքի 12 օսմ. լր. տարեթոշակ, և 1 լր. արձակուրդի տուրք պայմանաւ. սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան զգեստի, կօշկի, առանց կարկըտանքի, դասագրոց և դպրոցական այլ պիտոյից, մանձակալի, անկողնոյ, ինչպէս նաև դեղօրէից ծախքը. իսկ վարժարանը կու տայ սնունդ, ուսում և կը հոգայ լուացքի, բժշկի և այլ ծախքերը:

Ցերեկեայ թոշակաւորք պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի տարեթոշակ և կը ստանան ուսում և մի միայն ցերեկեայ ճաշ:

Մանրամասն տեղեկութեանց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս՝ Ազգ. Պատրիարքարանը և ի Կարին՝ վարժարանի տեսչութեան:

Ցառաջիկայ տարուան համար ձրիավարժ սանուց ընդունելութիւնը արդէն կատարուած ըլլալով՝ այդ մասին.ո՛ և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ:

629 17—20

ՐՕՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, Հաստատեալ կայս Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կը կառավարուի. Նաև բնտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար. Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ:

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. Նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար:

Րօպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը: Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող:

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը ծովեզերեայ բարձրերուն եռեւը բլրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է:

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին: Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել տնտեսութիւնն, ի Րումէլի Հիսար:

337 20—24

ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ

Կը փափաքի՞ք հարսանեաց փայլը աւելցնող մոմեր ունենալ: Եթէ այո՛, ուրիշ տեղ երթալէ առաջ հաճեցէք անգամ մը այցելել

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մահմուտ Փաշա,

Գամանճօ խանի սալ, 86

Ուր պատրաստ կը գտնուին և կը պատրաստուին մինչև հիմա տեսնուածներէն բոլորովին նոր ու սիրուն ձեւով հարսի մոմեր, փայլուն զարդարանքով:

Յիշեալ վաճառատունը որ կրնայ մրցիլ ուրիշ ամէն խանութի հետ, իր յաճախորդները կը գոհացնէ,

1. Տեսակի ճոխութեամբ,

2. Ցանձնարարութեանց փութով և խնամոտօրէն կատարուելովը,

3. Գիներու զգալի զեղչով:

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ մկրտութեան հագուստներ, հարսանեկան քօղեր, կոլանքներ, սնտուկ, գլխարկի ծաղիկ, փեսուր, էկրեդ, տերեւ, պոօտէ, սանքել, ֆորտեկա, բաւ մանրի, Ֆիջիւ, ֆորոկ, եւն, որք կը վաճառուին մեծաքանակ և փոքրաքանակ անմրցելի աժան գիներով:

Դիմեցէ՛ք անգամ մը ու գոհ պիտի մնաք: 341

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆրանք

Ցուցեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումք, կենսաթոշակ, եւն.

362, 858,50 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 թոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 քուռոնի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըք փողոց, Ալալեմճի խան:

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ:

ԼԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Առաջին առանձնաշնորհեալ Ապահովագրական Ընկերութիւն

ՌՈՒՍՃՈՒՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասի, անշարժ ստացուածք, վաճառք, եւն. մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ:

Լաւ պայմաններ —Շահաւոր ապահովագիններ:

ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ կեանք, խառն, որոշեալ ժամանակ, տղոց օժիտ և ծերութեան համար հասոյթ: Անկախ թարիֆա մը անձնասպանութեան, մենամարտի և ճամբորդութեան համար:

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատութեան ժամանակ եղած դրժբաղդութեանց դէմ, Ապահովագրութիւն ճամբորդներու համար, առնուած ապահովագինները ետ տրուելով կամ առանց ետ տրուելու:

ԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Առաջին կարգի երաշխաւորութիւններ խիստ մեծ Ընկերութեանց կրկին կրկին ապահովագրութեամբ:

Ընդհանուր գործակալութիւն բովանդակ Արեւելքի համար (Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Սերբիա):

Ժ. Պ. ՔԱՍԱՐԷԹԹՕ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գոֆոֆեան խան, Թիւ 6 9

Գլխաւոր գործակալութիւն,—Կ. Պոլիս, Սատրզիէ խան, Պոնճէ Գաբու:

Ընկերութեան դրամատունն է

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ 599

ԽՆԱՅՈ ՂՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԵԹԻԵՆ Ծ. ՔԷՉՄԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց՝

Մաճրի խան, Թ. 2

Վերոյիշ՝ ալ դրամատունը ամէն տեսակ վաճառականական ու պանքայի գործառնութիւններ կ'ընէ:

Արժէթուղթեր աւանդ առնելով փոխատուութիւն: — Գաւառները և արտասահման ղրկուելիք գումարներու գանձում և առաքում: — կտրոններու զեղչ, չէքեր բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի համար: —Այս դրամատան մէջ ամսական 20-100 ղրշ. վճարելով կարելի է գնել Օսմանեան և Հելլենական երկաթուղիի պարտաթուղթեր, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէ, Վիլլ տը Բարի, Վիլլ տը Պրիւքսէլ, Բանամա, Վիլլ տը Բարիի քառորդ թուղթեր, եայլն, այլն:

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

DÉPOSÉE MARQUE FONDÉE EN 1889

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուի Ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կաշիէ և լաթէ կօշիկներ, Բօտը Սիւէտ լուսարին, վիտելա, կլասէ, այծի մորթ, քարամանտոլ, և մետաքս, նաև ղուտ քթանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ: Ճշմարիտ կտորով և քամով: Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ: 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն եւ անմրձելի աժանութիւն

(Թոքաթեան պողոտային թիւ 15)

Լ'ՈՒՐԲԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան: Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Քրէտի Լիոնէ:

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Զրպուռմներս սորված էին զիս նստողական կեանք վարել, որուն հետեւանօք ամէն օր կը տառապէի ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ու ՊԱՍՈՒՐԷ: Շարունակ գլուխս կը ցաւէր, աչքերս կը մթննային, ստամոքսս կը խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի. Պասուրէն գոյացած պուտերը մանաւանդ միշտ կը խղճային: Բժշկի մը յանձնարարութեամբ ՏՔԴ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ գործածելէս քիչ յետոյ ստամոքսս շտկուեցաւ, գլխուս ցաւերը անցան. պնդութիւնը ատրհճանարար բժշկուեցաւ և ոչ Պասուրէն և ոչ ալ պուտերէն հետք չմնաց, և հիմայ Sfq. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերուն շնորհիւ կատարելապէս առողջ կ'ապրիմ:

Ֆրանսա Սէն Լօռան գաւառին կառավարիչ. ԱԼՖՐԷԴՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարմանն են, պնդութեան, պասուրի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց. կանոնաւորաբար գործածուելով, ստամոքսն ու աղիքները կը զօրացընեն ու մարսողութիւնը կը դիւրացնեն: Կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները: 479 26—26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ Իդալիէնի անկիւնը):

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ը. Կ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ:

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 225 ՄԻԼԻՈՆ ֆր.: Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000ֆր.: Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը: ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն: Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ: Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ: Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճճարներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ժ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Քննիչ-Պատուիրակ

192 Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Վօյվօտա փողոց Վէթալիս խան Ղալաթիա

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՏԻՒՂ ՕՂԻՆ

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ օղեւից ըմպելիներու գործարանին մէջ, Թիւ 69 Մումհանէ Ղալաթիա, կը ծախուի Պրուսայի ընտիր տիւղ օղին, առաջին տեսակին մէկ կալօնը 15 ղրշ. է, երկրորդ տեսակը՝ մէկ կալօնը 12 ղրշ.է: Ընտիր տեսակէն մաստիքա, կալօնը 17 ղրշ.է, երկրորդ տեսակը՝ կալօնը 13 ղրշ.է:

Յարգոյ հասարակութիւնը անգամ մը եթէ փորձէ այս ըմպելիներէն շատ գոհ պիտի մնայ: Ո՛վ որ կրնայ օխայով գնել:

663 6—24

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԷ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նամճի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Չրպուռճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ մասնաւորապէս ցաւած ակռաներ մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Ն[illegible] և գեղեցիկ արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, [illegible], դէմի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամելու ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն [illegible]:

[illegible] Ճիւանդութիւնք [illegible] կը բուժուին [illegible] առանց ցաւի [illegible]:

Յ. Դ. [illegible] (մինչեւ կէս օր) [illegible] (մինչեւ կէս գիշեր) [illegible]:

Տանօր — [illegible] ՃՈՒՆԻՆԻ!! 197

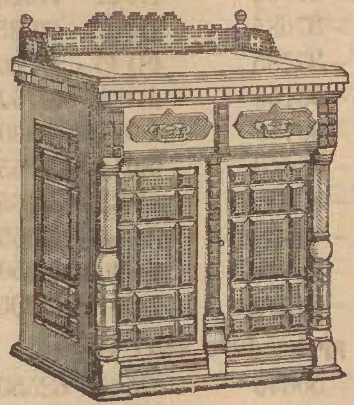

ՆԻՒ ՀՈՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Որ կը մրցի միւս բոլոր կարի մեքենաներուն

ՔԱՐՁՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՄԲ

ԹԵԹԵՒՈՒԹԵԱՄԲ

ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ

ՈՐԴԻՔ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ՄԻԱՆԵԱՆ

Կեդրոնատեղին, Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Համիտիյէ փողոց, Թիւ 7

Գնողներու համար վճարման եւ ամեն տեսակ դիւրութիւններ 575

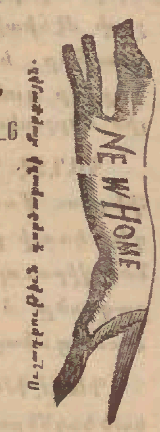

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներու քով: 387

Կ'ուզէք պահել ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

534

CHles FAY, Perfumista

PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԼԷ ԲՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԻՊՐԻՒՔՍԷԼ

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Քննիչ Տնօրէնութեան Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Մէրքէզ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընթացք Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Նաւանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Խէտօ	1850
Գիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րոմէօ	1789		

Լօրէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ Ո ինկ. ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է:

Քօնկօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 29ին և դեկտ. 12ին հոս կը սպասուի:

Դիմել առ գործակալս Ծ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՏՕ

Թիւ 23—24, Քիւչիւք Մէյլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլի և Ամերիկայի միջև [illegible]

Նաւանք	Թօնօ	Նաւանք
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան
Ռմէնեան	10500	Էմիրջիրն
Քէսդրիան	10500	Օրրմ.րն
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Բրասիլան
Գօլօմպիան	8000	Աթէնեան
Ճօրճիան	8000	Նոտալայեան
Քօսդանիան	8000	Բլազիլն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի [illegible] ապրանքն այլուր փոխադրելու [illegible] [illegible] մաքսատունէն հանելու համար [illegible] հրահանգը դրկել շոգենաւի [illegible] հասնելէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար [illegible] առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]

600 Հին ոսկը մաքսատուն

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթական երթեւեկութիւնք

	19 2	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գ	20 3	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ [illegible] լով Աղեքսանդրիա, Բօրթ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Մէրսին
Ե	21 4	Օտէսա ժամը Օ.Ն միջօրէէն առաջ
Ե	21 4	Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում եւ Ռումի ժամը 1ին եւ միջօրէի
Ուր	22 5	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

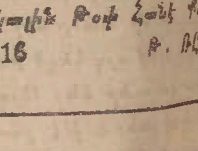

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ցոմսեր ուղղակի Մարսէյլ համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Երկրորդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաքէօյ վրայ: 516 Թ. ՊԼԷՆԷ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուր [illegible] Լիվէրփուլ Ամերիկայի միջև

Անուանք	Թօնօ	Նաւանք
Իվէրնիա	18900	Ալվանիա
Սաքսոնիա	18900	Քամպանիա
Լուքանիա	12952	Վէրլա
Քամբանիա	12950	Բավիա
Սուլթանիա	8845	Թիրիա
Ումպրիա	8125	Սիբրիա
Էթրուրիա	812	Սամարիա
Սէրվիա	7392	Կէֆրօ
Ուլտոնիա	7269	Շէրպուրկ

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ

Joly et Seager

Մէյմանէճիլի խան, Թիւ 6, 7, 8.

Թիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլ, Գլազկով, Մէնչէսթըր և Սէն Միքէլ միջև [illegible]

Նաւանք	Թօնօ	Անուանք
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]
[illegible]	2500	[illegible]

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆ.

Ուէթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվէրփուլ